

KÖLTŐK SZERETTEIKKEL – VAGÁNY HISTÓRIÁK 2 BACH MÁTÉ FOTÓIVAL

02	Nádasdy Ádám	Letenne, mint egy zsákot (részlet)
03	Nagypál István	A hajókról (részlet)
04	Kerber Balázs	Ketten, kalapban, déli napban
05	Horváth Előd Benjamin	Április, mondanám (részlet)
06	Kántor Péter	Szerelmes triptichon (részlet)
07	Havasi Attila	Cicó emlékezete (részlet)
08	Hizsnyai Zoltán	Tsúszó Sándor (1907-1941) [Többre viszem]
09	Ágh István	Kettős magány (részlet)
10	Mizser Attila	Őszi gomb
11	Csehy Zoltán	Stauton, 2008
12	Balázs Imre József	Beleszeretni egy fába
13	Fenyvesi Orsolya	Az alvajáró (részlet)
14	Fenyvesi Ottó	Maximum rock and roll (részletek)
15	Pion István	– családregény – (részlet)
16	Indiana	Anyaföldönfutó (részlet)
17	Dékány Dávid	az asztronauta (részlet)
18	Böndör Pál	Akrobatika
19	Beszédes István	[Full-frame variáció] (részlet)
20	Lator László	Kígyó légy és szelíd galamb (részlet)
21	Kiss Judit Ágnes	cukorként (részlet)
22	Hartay Csaba	A faültetés problematikája (részlet)
23	Borsik Miklós	Irhabor
24	Tamás Zsuzsa	Utána jobb (részlet)
25	Haraszi Ágnes	Nem bír el (részlet)
26	Márkus András	Anyám, előre!
27	Pallag Zoltán	Nostalgia (részlet)
28	Vida Gergely	„Apa...” (részlet)
29	Nyerges Gábor Ádám	Összebújjuk az ágakon (részlet)
30	Ayhan Gökhan	Dal egy halott barátról (részlet)
31	Oravecz Imre	Altatóének (részlet)
32	Acsai Roland	A legfinomabb ecset
33	Terék Anna	Duna utca (részlet)

PERMUTÁCIÓ

34	Térey János	Szatumuszi költemények
36	Balázs Imre József	Versek
38	Géczi János	A horda
44	Ughy Szabina	Versek
46	Molnár Lajos	Versek
48	Székelyhidi Zsolt	Versek
50	Farkas Tibor	Leszarom a demokráciát
60	Janáky Marianna	Árulásaim
63	Jahoda Sándor	Árulásaim
64	Váradi Nagy Pál	Bimbi
67	Turi Tímea	Versek
68	Fritsi Péter	A történet
80	Legény Jácint	Montázs – Underground oltárképek

MODULÁCIÓ

84	Smid Róbert	Telik, de nem múlik
94	Sz. Molnár Szilvia	Versek papírra, számítógépre

Nádasdy Ádám

Letenne, mint egy zsákot

(részlet)

Engem teregetne, vagy vinne, mint a krumplit,
a liftet odahívná, már nyitná a kaput,
letenne, mint egy zsákot, rendelne németül,
és belém töltene a forralt borokat.

Vitatkozna kicsit, hogy nehogy az legyen,
hogy mindent rám kell hagyni, kell néha horzsolás
a lelki bőrnek is, kell provokáció.

Aztán mennénk, ugye, amikor ő akarná.

(...)

VH2

Nagypál István

A hajókról

(részlet)

úgy húztál be a templomba. legalább imádkozzál, mondtad, ahogy a nagyik szokták. egyszer mentem be örömmel templomba, ha lehet ezt így leírni, mert apuért mentünk be. először imádkoztam a nagyival. nem is tudtam milyen így, kettesben. nem tudtam, miért hajókból állnak a templomok. imádkoztam, hogy apu jól legyen. ahogy a bárkán, a vízen. mert hajóban voltunk. térdelés közben éreztem is, hogy megremeg, meginog a lábam, a testem.
(...)

Összecseréltük a kalapunkat az előző jelenetben, és most egymás szerepét alakítjuk finom huzatú ülésen vagy bőröndön ülve, néha a bőrönd fogantyújába kapaszkodva, lábunk alatt a sétahajó padlója. Megisszuk a limonádét, bár széjjelfolyunk, mint hűvöse szánkban, elmállunk a huzatmintákban. Mondd, hogy pálmafasétány. Ha ez a hatalmas buborék elpattan; heverőszékünk, a bőröndök a napban, kalapunk az enyhe huzatban, összes világok sétálóútjai vele pattannak el.

Kerber Balázs

Ketten, kalapban, déli napban

Horváth Előd Benjamin

Április, mondanám
(részlet)

(...)

és nincs mit nyerni s veszíteni sincs mit
– csak mi szívjuk szívre általában ezt is
és mi tartunk össze minden elemet.

(...)

Kántor Péter

Szerelmes triptichon
(részlet)

1.

Minket Andersen írt: te új, feszes trikódban
gyors léptekkel közeledsz messziről:
mint karcsú vitorlás tükörsima vizen.
S én kőből rakott parti bástya módján
várlak mozdíthatatlanul, sziklaszilárdan.
Az órám nézem: késel, már megint,
de mindegy, nem teszem szóvá ez egyszer.
Az évek telnek-múlnak, meglehet,
de te csak jössz, tükörsima vizen,
és szerelmünkön nem fog az idő,
mondjanak mások bármit, hogy így meg úgy,
a tekintet elkószál jobbra-balra,
s hol ezt, hol azt vesz észre a bámuló szem:
új csípőt, vállat, új térdet, bokát,
s új szájból új édes szót hallani.
Megesik, mondjuk, de minket Andersen írt.
Nekem te vagy a táncosnőm örökre,
ámbátor késel megint, és szokás szerint
mindkét karod a levegőbe nyújtod,
mert balett-táncosnő vagy, én pedig –
ki más? rendíthetetlen ólomkatonád.

(...)

Havasi Attila

Cicó emlékezete (részlet)

Cicó megdőglött. Zsemleszínű teste
kinyúlt a meggyfa balzsamos tövébe,
ebédutánra pók, bogár belepte,
s hevert derűs füvektől körbevéve.

Hizsniai Zoltán

Tsúszó Sándor (1907-1941)

[Többre viszem...]

Többre viszem, ha végképp nem vagyok
s az élőnél is élőbbé halok,
mert újra gyúrnák azt, ki elveszett,
bár jómagam még porrá sem leszek
– nem kecsegtet majd nyüveket a tor –,
szellemem mégis mindig újra forr,
sikamlós nevem dagasztja a szél,
magából formáz a mindenkori kor,
s ki engem idéz, magáról beszél...

(1936 decembere)

Hizsniai Zoltán gyűjtése

Ágh István

Kettős magány (részlet)

(...)

s nem annak érezzük a helyiséget,
ami tulajdonképpen végső cellánk,
de ahol most is ugyanaz az étel,
mint valaha, és ugyanezt a konyhát
szerettük lakni, mely, mint sziklabarlang,
menedéke volt őseinknek hajdan,
talán egyetlen nyugodt zug a házban,
s van is kellő jogunk a nyugalomra,
megéled a működés muzsikája,
ahogy a serpenyőben sül a gomba
(...)

Őszi gomb

házunkban most kert az udvar
kapunkon benőve a zár
ne próbálkozz hát a kulccsal
a retesz magától kijár
csapatáink spájzban állnak
elrakva végleg láb alól
a jók egyre meccsre várnak
a többi talán lyukra jó
egyébként csak néha lőnek
bamba mód rájuk béke ül
emlékét vélt szebb időknek
takarva többé nem hevül
egyikük sem ennyit érnek
a tetteikre nincs kamat
az asztalon fáradt fények
mahagón ízbe zárt zamat

Mizser Attila

Stauton, 2008

Csehy Zoltán

A lányom Dennis Tobenskiről sokáig azt hitte, én vagyok,
hogy én éneklek a Del Tredici dalokat,
egy amerikai templomban a Staunton Fesztiválon,
2008-ban, konkrétan augusztus 23-án,
Matthew Stephens zongorakísérete mellett.
A falon gyülekezeti énekek sorszámai,
egy néma hangzásterv a földi létezés mögött.
És az amerikai lobogó, persze. A szenvedélyem
ebbe áramlik: ahogy játszom a hangommal,
ahogy a kottafejek végiggurulnak a billentyűkön
a mérsékelt, könnyes, erotikus sikerig.
Ismerek olyan felvételt, amelyen maga a zeneszerző játszik,
kopott bőrgatyában, ősz hajjal, és valaki más énekel.
De az nem az igazi,
ott Dennis Tobenski nem én vagyok.

Balázs Imre József

Beleszeretni egy fába

Ali Smith skót író Május c. novellájára

Volt egy fa a dombtetőn, és azt terveztük,
megkeressük egyszer. Többször utaztunk alatta el,
de mindig hiányzott egy délután az életünkből;
és mindig éppen az, amikor kéréget érinthettük volna.
„Milyen fa lehet?” – kérdezted egy nap.
Mondhattam volna rá, hogy nem lényeges,
mondhattam volna rá, hogy „Talán vacsor”
(úgy hiszem, épp effélét motyogtam akkor),
de azóta új nevet is adhatnánk neki:
A Fa, Amelyhez Nem Mentünk Fel Soha.
Egy ideje már nem látom a dombon,
nincsen kéz, mely érinthetné kéréget,
s mégis tovább tervezem, hogy felmegyek oda.
Talán le kell néznünk onnan egyszer,
talán ezért választott minket a fa.

Fenyvesi Orsolya

Az alvajáró (részlet)

Igen, fölöttem az ég,
kék szempár duzzasztotta,
ez az ég nyílik vérem szirmaira,
és szeretem elképzelni, hogy meghalsz.
Vas feszül a szivárványra.
De itt vagy, ébren,
és ahonnét jössz, messze,
mint az élet.

Fenyvesi Ottó

Maximum rock and roll

(részletek)

&

Vadnak születünk.

Ráknak, halnak.

Ikernek, nyilasnak.

Papucsállatkának.

Tigrisnek. Bakancsnak.

Hittünk a mennyországban,

hittünk a csókoknak, a könnyeknek.

Ültünk a harmatos virradatban.

Tankok vigyáztak a békére

és senki nem akart az NDK-ba szökni.

Vadnak születünk,

szarvasnak, őznek, csodának.

Álltunk talpig kottákban.

Várt ránk a rock and roll

a kopaszkutya és Amerika,

a Fillmore East – New York City.

Hot Lanta. Statesboro Blues.

Néhány sor kihagyva.

Allman Brothers Band.

&

Over and over.

Valaki föléd hajol,

megcsókolja a szád,

boldog, hogy létezel.

Azt mondja: az élet

csupa rongy, frázis.

Mondja még:

nem visel bugyit, és

szívesen olvas lírát,

Adyt és József Attilát.

Pion István

Téged tanuljalak

– családragény –

(részlet)

(...)

és megkérte egy ismeretlen nő kezét,
aki viszont megcsalta
a katonaság idején,
s hogy hét évig várt anyámra,
kicserélődjön az összes sejt,
csak olyan maradjon,
amit már mindketten ismernek

(...)

– Anya! Földönfutók lettünk?
Kérdeztem 94 telén ártatlanul,
Anyám távolba meredt, szeme
Páratlanul szépen maradt álmatlanul.

– Dehogya fiam, hisz miénk az univerzum!
Mondta, nyelvét minek élezni
hitte Hiába ilyen a világ
Egyetemet fogok végezni.

„miénk az univerzum!”

Oly kábulatba ejtett e mondat,
És a Borsmenta téám, amit anya szűrt esztelenül,
Mint a zuhany alatt elképzelt
Iskolai és kor Osztálytársnőm anyaszült meztelenül.

Egyszerében akartam magamat elhelyezni
Egy átlagos nap rendszerében úszkálva,
És Érteni Hogy holdvilágnál a panel aljában
Az öreg Merk úr miért ordít a pórása másik végén lévő vén uszkárra:

(...)

Indiana

Anyaföldönfutó
(részlet)

az asztronauta
(részlet)

(...)

anya a nappaliba hívott, leültetett a kanapéra,
és akkor mondta el, amit neki is aznap az orvosok.
hogy danival valami nincs rendben, beteg a vére,
de még nem tudják pontosan, és vigyázzak rá nagyon.

dani az öcsém, hét éves.
űrhajós akar lenni, a súlytalanság miatt,
mert manapság gyakran fáradt,
véraláfutásokkal ébred,
és tudom, hogy éjszaka csinálnak vele valamit,
hallom néha a retinák rianásait,
műholdak keringenek a szemgolyók egyenlítője fölött,
hogy amíg alszik, letapogassák az utolsó szárazföldeket.
(...)

Dékány Dávid

Böndör Pál

Akrobatika

Kiméri a vizet. Befőzi a kávé
– törökösen. Szól hogy keljek. Vagy
én mérem ki a vizet én főzöm be a kávé
én szólok neki hogy fölkelhet. Bekapcsolom
– vagy bekapcsolja – a rádiót.
Ha nyár van akkor jó
ha tél akkor rossz
hogy még nem melegedett fel a nappali.

– Ha ez így folytatódik

végül kiirtanak bennünket
mint a patkányokat – mondja
a legújabb hírek hallatán
amire én arról motyogok valamit

hogy talán mégsem fajul odáig a dolog.
Vagy én mondom azt hogy most már
alighanem mindennek vége
és ő opponál nekem. Kiviszi

vagy kiviszem a konyhába elmosni a kávé-
csészéket. Ha a mosogató fölél
ő hajol mosogatni
hátról átölelem

és mintha kerítés házfal pergola híján
csak egymásba kapaszkodna két
kúszónövény
egyensúlyozunk ott összefonódva
ebben a lehetetlen helyzetben.

Beszédes István

[FULL-FRAME VARIÁCIÓ]

(részlet)

[...] azt tanítsd meg gyermekeddel:
ott lenn még, lehet,
egy másik dialektust,
másik nyelvet beszélsz [...]

[...] és itt, középen ideiglenesen
csillapított éhség, folyóba esett szomjúság,
langyos napfolt, ami az árnyék
tisztásán átszalad [...]

[...] tanuld azt, ott fönn majd,
ahol a film véget ér,
már ha valaha is kifut,
mindenki egy-egy úrugró,
úrugró, aki felfele hull,
akár egy héliumos ballon [...]

Lator László

Kígyó légy és szelíd galamb

(részlet)

(...)

Most minden út hamis lehet,
fontold meg jól, hogy merre mégy.

(...)

Kiss Judit Ágnes

cukorként
(részlet)

honnét van ez a mondhatatlan
gyengédség minden mozdulatban,
ölelésben, behatolásban,
egy kabát felsegítésében,
olyan törődés, amit még nem
kaptam soha, újszülöttként sem
az esti betakarásban,
bögre forró gyömbérteában

Hartay Csaba

A faültetés problematikája (részlet)

A faültetésnek is megvan a maga idegeskedése.
Hogy nem jó helyre ültettem az egyiket
a feleségem szerint. Pedig már gyökeret eresztett.
Marad ott, ahova tettem. Hullajtja a leveleit

egyébként. A születését egy kisebb halállal kezdi.
Incselkedik. Pimasz fa. Merthogy nem
fogunk kilátni tőle, ezért van rossz helyen.
Majd őt nézzük, összebújva, kedvesem.

(...)

Borsik Miklós

Irhabor

Aszúval locsoltam meg egyszer Nagyika bundáját, de csak majdnem, hisz megfenyített az alkoholfogyasztás kapcsán. Ami a kabát-ujjából származott volna, úgy mantráztam, irhabor, viszont nem árultam Nagyikának el. Majd amikor kenőcsök helyett abban a mustban teper, ahol én is, ha végeztem itt, akkor beérem őt, ámbár illene ide legalább egy légüres talán. Vagy képzeljem el, ahogy fölfelé megy, mint a gyöngy, ahogy Vörösmartyt ő maga idézte gyakran? Mégsem az a lényeg itt, hogy az irhában örök csorgás van.

Tamás Zsuzsa

Utána jobb (részlet)

(...)

Felétek léptem (kikapjalak az ágyból?), és azon gondolkoztam, mit jelent ilyenkor ajtókeretbe állni (mégis melyikbe?), s hogy jobb volna-e az asztal alatt; hogy földszinten lakni előnyös-e földrengés esetén (mert lejjeb nem esünk, de ránk omlik a ház); s végképp nem tudtam, hány napig lenne elég tejem, s meddig tartana a testem melege, ha a téli hidegben napokig várnánk, hogy megtaláljanak. „Hétkor fürdetés, utána jobb.”

Haraszti Ágnes

Nem bír el (részlet)

(...)

Kölcsönkönyvek, tele szárfülekkel:
mindennel úgy bánok, mintha nem kéne
soha visszaadni. Nem is kell, tartsd meg.
Itt tanultam újra a beszédet, itt a sírást,
itt, hogy aki vagyok, odaadjam másnak.

(...)

Márkus András

Anyám, előre!

Anyám előre főz,
hogy ha meghal,
legyen még egy hétig mit ennünk.

Nostalgia

(részlet)

(1.)

ezzel a két szememmel látom ahogy
az ablakon keresztül nézem ahogy
december van és elengedik a kutyát
a disznóölésen ahogy a vérfoltos hóban
szimatol Cézár szalad az udvaron ahogy
sírok mert a disznót valahogy elneveztem
az ősszel nem emlékszem hogyan

ilyenkor hajnal van kávéillat van és hírek
a rádióban bemondják hogy az MSZMP KB
főtitkára valahol megnézett egy gyárat
az ablakon jégvirágok nyílnak azon túl egy udvar
abban az udvarban hideg van vér és december
egy gázpalack két lavór a megfagyott járda
rokonok a félhomályban - a beleket mossák

(...)

Pallag Zoltán

Vida Gergely

„Apa...”

(az aliens ciklusból)

(részlet)

(...)

Most azt játsszuk, hogy én vagyok Batman.
Fölmentjük a lányt, nem lehet bűnös, hogy is lehetne.
Még barátnőt is kap. Az is én vagyok.

Voltam már Jézus, akkor kis ökle kalapács.

Ha bizonytalan, azt kérdi, ki vagy?
Robot, sárkány, mágus igen jól tudok lenni.
Ezért aztán néha megijed, s azt mondja,
legyek most az apa.

(...)

Nyerges Gábor Ádám

Összebújjik az ágakon (részlet)

Összebújjik az ágakon
mind, ami csak ott maradt.
Ami nem tud hová bújni,
magához húz lombokat.
Összébbszűkülnek az erek,
mint a megtelt üzletek,
versenyt fújnak kint egymással
izgága, meghúlt szelek.
(...)

Ayhan Gökhan

Dal egy halott barátáról (részlet)

Rég nem beszéltünk, rég. Hát régóta, de te
Hogy meg is halj közben, gondolta a fene!
Nem gondoltam volna, hogy ennyire régen.
Te se gondoltad, mi? Hát ennyire régen...
(...)

Oravecz Imre

Altatóének (részlet)

Becsukódott már a kürtvirág,
betakarta bibéjét,
aludjál,
elhallgatott már a poszáta,
szárnya alá dugta fejét,
aludjál,
üregébe bújt már a nyúl,
hátracsapta fülét,
aludjál,
(...)

Acsai Roland

A legfinomabb ecset

Megpróbálni hasonlítani ahhoz a képhez,
Amit a legfinomabb ecset,
Lányom szempillája fest rólam.

Terék Anna

Duna utca

(családvers)

(részlet)

(...)

szobáról szobára
költözni évenként,
mint aki ráér csomagolni,
költözés, doboz, pakolás, zsinór,
körbekötötték az életemet,
a ruhák közé hajtogatta anyám
az emlékeimet,
betegem, lázasan, gyulladással
költöztem át az új lakásokba
új karok közé,

új ölelésekbe,
és ha sírtam, s az a
másik,
aki épp mellettem volt ,
velem kiabált,
csukott szemhéjamon
szemeim kirajzolták
a Duna utcát,
ahol boldog voltam
(...)

Térey János

SZATURNUSZI KÖLTEMÉNYEK

Éjjeli kép

Éjjel. Eső. Fakón, a háttérbe meredve
Egy város fölsejlő gótikus sziluettje
Toronysúcsaival csipkézi az eget.
Síkság. Akasztófán nyújtózva megremeg
Néhány fölaggatott test, s hasonlíthatatlan,
Torz táncba kezd, mikor varjak tépik csapatban,
És közben farkasok cibálják lábukat.
Pár tüskés cserje és krisztustövis mutat
Írányt, s a lomb hajol iszonyval jobbra-balra,
S húz kormos vonalat e dúlt ábrázolatra.
Mezítláb, ólomszín arccal három fogoly
Lép gárdisták között; a hold már bujdoskol,
S a merev kardlapok fénylő boronaélel
Mérkőznek a zápor ezer lándzsahegyével.

Egy nagyasszony

„Szentek kárhoznak el, oly szép”, feszeng talárja
Alatt egy vén ítésh. Császármőként vonul,
Csillognak fogai, ha fecseg – olaszul –,
S kiejtésének az orosz hangsúly a bája.

Berlini-kék szemén hideg zománc a hártya;
Mint gyémánt, oly kemény és ragyog pimaszul.
Sugárzik bőre és mellén a fény kigyúl:
Királynő s kurtizán egy sem érhet nyomába.

És Kleopátra, a hiúz, s Ninon cica
Méltán volna irigy pazar bájaira!
Lásd be, jó Buridán: „Ő igazi nagyasszony!”

Középút nincs – imádd, de térden állva kell,
Nehéz, vörös haja csillagfénnel tüzel;
Vagy korbács kell ide, hogy az arcába csapjon!

Prudhomme úr

Komoly családapa: polgármesteri posztban.
Gallérja elnyeli fülét. Egy szüntelen
Álomban úszik a szeme, révetegen,
S a virágzó tavasz papucsán lángra lobban.

Mit neki csillagok, mit ányékos fasorban
Az éneklő madár, s mit őneki a menny,
S a pázsit zöldje meg a nesztelen fövény!
Kislányát Prudhomme úr megházasítja nyomban

Izé úrral, aki fiatal, vagyonos.
Köreinkből való, botanizál, pohos.
Gyűlöli a pimasz, a szakállas, garázda

És fészületlenül henyélő verselőt,
Jobban, mint az örök náthát, mely gyötri őt;
S a virágzó tavasz papucsán lobban lángra.

Balázs Imre József

Canterbury weekend

Naplementekor lépünk fel az emeletes buszra,
s legurulunk az elhagyott rögbikapukkal beültetett domboldalon,
a temető, a vasútállomás s a mocsár háromszögében
a város készen áll a hét méltó befejezésére,
nagydarab, vakító bőrű lányok szállják meg az éjszakát,
leltárba vesszük őket óvatosan,
megfigyeljük, ki vadászik itt és kire,
aztán, dolgaink végeztével visszatérünk az erdő közepébe,
ahol hidegen izzanak az egyetem falai.

Róna utca

Róna utca következik, az ajtók
a jobb oldalon nyílnak,
balról nincs is ajtó,
mormolod, csak úgy, magadnak,
nincs is ilyen jármű, és az ajtók persze
régén záródtak,
az, hogy Róna sincsen,
nem sokat számít a fel- és leszállóknak.

A térkép elkészítése

A rétegeket kezdeném lehántani a városról,
de meg kell találnom a szélét,
ahonnan úgy fejthetem fel, ahogy egy védőfóliát.
A temetőkkal és az ócskapiacokkal megpróbálkoztam már,
közelében jártam egy hétvégi parkban, ahol
városnyi ember ült, ivott, beszélt, játszott a fűben.

*

Kanyarogtam föld alatti járatokban,
megmásztam néhány emeletnyi lépcsőt,
s a szélek kezdtek sorra előtűnni,
a fóliákkal pedig, amiknek raktárat béreltem,
több országnyi felület is lefedhető volna.

*

Háttal álltam, s mégis jó helyen,
éreztem, ha elég lassan fordulok meg,
biztosan ott marad még
a szoborfej, amelynek tükörképét is
hozzáfaragta a készítője.

*

Egy jazzkocsmában zenekar hangol,
délután van még, sörrrel, mogyoróval, bőrönddel,
s egyedül a bemelegítés hangjaival.
A dobos kirohan a dal közepén
s egy parkolóhelyért veszekszik valakivel,
apad a sör s a mogyoró,
viszem a bőröndöt,
a bőrönd elvisz innen.

A horda

Lépkedek, markomban a gránátalmával, amelyet a szobámban hagytak, s hogy ne lehessen ott, amikor visszatérek oda, felkapom, a zsebembe süllyesztem, dobjam el valamerre a sétám során, vagy ejtsem le a földre, s lépjek rá.

A nyugati irányba lejtő sétálóutca a szélütött emberhez hasonlatosan, egyik felében épen működik, a másikon bénya, jobbán megmaradt tizenkilencedik századiasnak, s amíg az első házban polgári, a másikon iparos, a harmadikon udvarházias szellemiségű, hogy aztán negyedikként ismét egy polgári jellegű épület buggyanjon a házsorból elő, s fittyenjen oldalra, a hegyek felől érkező szélről megtaszított tetővel, a sorból, az utca balján pedig olcsó csempével, örökéletű krómozott felületű, de rég elrozsdásodott fémlapokkal, hars színűre mázolt műanyag panelekkel borított, a huszadik század harmadik harmadának szocialista módján gigantomán és komolytalan építménye, amely egyidejűleg hasal és ágaskodik. Ebben a városban is, de ez szokásos Közép-Európában, a városközpont egy dombot foglal el, így hát a belőle kivezető út csak domboldalon futhat, itt éppen a nap pályájával megegyező irányba, napszálltának. A jobb oldal óriásplakátok nagyságához mérhető ablaktábláiról visszalátom magamat, egyidejűleg léteznek másfél tucat képmáson, és minden üveg tükrében másik arcomat látom. Számot vetettem már, még ha naponként minduntalan megismételem is ezt, a múltammal és a jelenemmel, és állítom, amióta ismerem az ürességet, bizonyosságom van abban, és tanúsítom ezért, nincs Isten. Mindenki más létezhet, bár a megnevezésük is szegény, de arról ugyanúgy meggyőződtem, hogy ezek a hol angyaltekintetű, hol sátánszemű, apatikus, veszekedő, éppenséggel közönyös mások, szellemek vagy szellemutánszatok, Isten köpönyegét bármikor hajlandók magukra terítve előállni, s azt harsogni, motyogni, némelykor pedig csalódottan maguk elé bámulva, nedvedző orrlyukkal suttozni, hogy egyedül ők maguk az Isten.

Amikor kulccsal bezárom a zárat, s utam kezdetétől nem a kaputól a város-házáig felvezető lépcsősort választom, hanem inkább balra fordulok s majd jobbra, hogy a patak völgy mélyén, a mederrel párhuzamos, természetes félkörívet felrajzoló utcán induljak el, azon a lankán emelkedjek magasba, mígnem a hegygerinc sziklakibúvásai mentén elterülő placcon széttekintek, mert ott állok a távolsági autóbuszok állomásánál, ahonnan találhatóak azok a kilátó pontok, melyekről alánézve szinte

méterről méterre áttekinthető és lajstromozható szállóhelyem kertjének tárgyi és élővilága, s a kapuzár kattánása után zsebembe süllyesztem a fénylő rézkulcsot, hogy nem egyszerűen elrakom, hanem körülményeskedve, a cselekvésemet mindmegannyi mozdulatommal hangsúlyozva kinyilatkoztatom semmis, apró tevékenységemet, arról is meggyőződöm, hogy egyedül ez a lehetségesek közötti leghelyesebb módja az ajtózárast követő biztonságos kulcselhelyezésnek, ez, amiben annak igénye megnyilvánul, hogy mi mindennek nélkül élek. Nem fáradtam el az enapi munkámban, és bár a teendőim után ebben a városban akadna hol lennem, péntek koraest lévén a papirosaim, számítógépbe beleírt jegyzeteim, a ház és a kert dolgain kívül látni akarom még a sétálásra alkalmas egyetlen utcát, a főtéren a nincstelenek jóvoltából kibevezett vagy a gördeszkások bukása nyomán szétborult szemetesládák körül zsinatozó verébfamíliát, talán egy templomot, energikusan indulok utamra, mindennapossá válok lassan ebben a kisvárosban, még ha ugyanazokat a sikátorokat, közöket, utcákat és tereken átvezető ösvényeket is járom nap mint nap. A völgyben nincs kinn a szabadban senki lélek, tegnap se volt, tegnapelőtt se, a buszpályaudvar ezzel szemben, mint az embertyelő, egy helyre vonzza, és ahogyan egybekerítette, a tömegközlekedési járművekbe menten be is préseli az embereket, s kerekeken valakik elszállítják, tovább viszik a begyűjtött, néma tömeg javát. A sétálóutca eleje, amíg vízszintesen lépked benne bárki emberi lény, ugyancsak elhagyatott, hol innen, hol onnan surrannak elő az emberek, hogy hol oda, hol ide be is lépjen valaki, eltűnjön a falak mögött s ne maradjon a gyöngülő fénytől alig átjárható téren rajtam kívül senki, miként adódott ez a korábbi napon, lezajlott a tegnapelőttin, s ha törvényeit meg nem változtatja a sors, így lesz majd holnap és azután is.

A főposta magasságában lejtésbe kezd az út, itt szokásuk a lentről érkezőknek megállni és cigarettájukra rágyújtani, s akik fentről indulnak, azok is itt váltanak lépést, hogy bele ne szaladjanak az enyhén és tölcseyszerűen szűkülő utca besűrűsödő embertömegébe, komótosan fogják haladtukat, visszatartsák lépésüket, ámbár olykor, ha el-elindul és megiramlik egy gyermekkézből elszabadult labda, s a lábak között sietve gurul, kiesik egy piacon degeszre tömött szatyorból egy gömbölyű alma, esetleg narancs, és eliramlik, rendszerint akad valaki, aki felgyorsítja léptét, hogy a kóbor útra tévedt dolgot megragadja, felkapja, s olyankor ugyancsak érdemes igyekeznie, hogy legyen módja saját lendületének megfékezésére. Keresem a házat, amely előtt az utca a felismerhető vízszintesből az észrevehető lejtőbe fordul át, ahol napon-ta egyszer az alkonyat is megbotlik, nemcsak a csoszogó, járókerettel araszoló koldus, és ha még itt nem is, de ott már érzékelhető a húlni képtelen, a talaj felett rezgő meleg levegő, amelyen átvágva sosem lehet egymagában a járókelő, mert könyökök és cipősarkak, izzadt tenyerek és nedves hónaljok állják az útját, nem beszélve a szörcsögés, krákogás, harákolás és kiabált szó irdatlan halmáról, amely rázúdul, magával sodorja, és akaratát elrabolva kezdi magával vinni, mintha folyóár ragadná el, vagy metsző szélvész, amelynek ereje szüntelen, lanyhulatlanul mutatkozik meg. Amíg ott

az ég párhuzamos a tér kövezetével, a lejtő felett is párhuzamos – tehát itt lejt. A lankás, visszabilenni képtelen égbolt jókkal nem kecsegtet, azon legurul ez-az, csak éppen nem a sárga narancs, nem a gömbölyű alma, se nem a pöttyös labda, hanem a nyugatra haladtában kivörösödő Nap, egy-egy, a szárnyalásában megbotlító, végzetesen bukdácsoló s végül zuhanó madár, vagy az éles peremű parittyakő, amely végül a Vodafone üzletének kirakati üvegét zúzza be, a portál szilánkjeival, mint csúszós-sikamlós, sebeket metsző jéglapokkal riadalmat okozva a lejtőt besétálók tömegében.

Tíz lépés sem kell ahhoz, hogy magába fogadjon a lejtőn alázóduló s felfelé kúszó alakok elegye. A tömeg sűrűsége változatlan. Bár az utca két végén emberek szivárognak el belőle, mindig akadnak annyiak, akik az eltávozottakkal megegyező mértékben csatlakoznak hozzá s beolvadnak. Lüktet, morajlik és látványában is szüntelenséget ígér annak, ki részévé akar válni, az utca. Alig indulok el, gyulladt szemű, kese hajú, sovány emberekkel találkozom szemközt, irdatlan batyu az egyik vállán, a többségüknél csupán szíjjal, madzaggal, kötéllel összefogott csomagok, áruházláncoakat hirdető nyomattal oldalukon papírzacskók, műanyag szákok és dobozok, leszegett fejfelé tipródnak fölfelé, s felfedezhetetlen szabály alapján kialakult rendben lépkednek, nők és férfiak és gyermekek, egyedül a hajszínük híreli szerte, hogy egyazon csoport tagjai, a tekintetük, az alkatuk, a ruházatuk, a mozgásuk már nem, haladnak a céljuk felé, letiporják a kövezeten addig szabadon futkározó cellofáncetliket és a nadrágokba, szoknyákba húzott, nagy léptű lábak keltette szellőben ide-oda sikló, csomagolásra szolgált ezüstpapírokat, letalpalják a játékát maga után vonszoló totyogó gyermek autóját, legázolják egymást is, ha egyikük-másikuk lelassul, s ha beleérnek egymás rossz szagú leheletébe. A szenny, ami ki tudja, hol, egykor rájuk ragadt, s levakarhatatlanul beborítja őket, arcukon, kezükön, kegyes orrú csizmájukon és széttaposott sportcipőiken jelen van, miként velük együtt vonul a késő délután néhány perce, s a fehér felhők is, csak éppen ellenkező irányban, a mennybolt lankás oldalán.

Nem akad köztük egy sem, aki ne ráгна a szájában valamit. Mindenkinek mozg az állkapcsa, az állkapocs és a koponya közti izmok elernyednek, összehúzódnak, diónyi göbök, kidudorodások és horpadások mutatják, miféle módon őrlik a fogak a szájüregbe jutott, általam ismeretlen anyagot, hogyan keveredik el nyállal és pépesedik, a fogak rágófelületéről hogyan sodorja le a nyelv a megőrlött, nyállal elkeverődő masszát, apró ajkak és húsos, lefittyenő szájszélek mozognak, gyűrött orcák simulnak ki a kerekedő pofazacskótól s formátlanodnak el, ha elmozdul netalán a rosszul feltapadt protézis. A tömeg, amely lassan közeledik, s tekintetét a földre vetve nyomul előre, kíméletlenül tapodja és lábbelijének talpával fényesíti az utca követ, közeleg s látom, nincs arckoponya, amely ne rángana, rágicsálna, rágicsálni, ne mozogna. Itt mindenki rág. S amikor a csoport első tagjával szemközt állok, nem tudva, merre lépjek oldalra, úgy hajol oldalra s hajol el, lép előlem el a férfi, homlokán sebhely, arca azonban ártatlan gyermeké, hogy nem emeli rám a tekintetét, s kiköpi szájának bőséges

tartalmát. Cipőm orra előtt loccsan a nyálás pép, híg, hiszen menten szétterül, és vörös, vörhenyesen vérvörös. Araszolok az irtózatban, nem hajolhatok le letörölni a cipőmről a vörös, nyúlós csatakat, a hányinger megakadályoz, ezért sem nyúlhatok a nadrágomba beszívódó és elterülni igyekvő folthoz, csak összefröcskölt kézfejemet dörzsölöm kitarotán a nadrágom ülepéhez, ott legalább nem látom a tulajdon mocskomat, nem kell minduntalan szembesülnöm a rám került szennyeződéssel, a bélyeggel, amelyet a bétellel elkevert langyos nyál okoz, mert arra figyelek, hogy belém ne ütközhessek valaki, egyik vagy másik a pakkjával cipekedő kesehajú, mozgó állkapcsú népségből. S a többiek, az utcán a falhoz, a jólétet híresztelő kirakat üvegéhez, a hot dogot és a hamburgert árusító büfé vagy a fagylaltos pultjához szorult, sürgő-forgó, egymással elfoglaltságba merülő városlakók, egy pillanatra, ha megdermednek az utcájukat átfestő rikító színtől, az életet élő lakósereglet, tapasztalom megnyugvással, mintha nem lenne számukra szokatlan semmi, tovább habzsolja a kései nyári délutánt, új arcokat és újabb színeket felkínálva kavarogva özönlik tovább.

Időtlen korú férfi zárja a hordát, bottal a kezében, húgyos a nadrágszára, cuppog a szétjárt tomacipője, de belső fénytől ragyog az arca, amikor fölfedezi a pénzérmét a csapadékot elnyelő lefolyó szájnylása mellett, s botjával megérinti az előtte vonuló asszonyt, botjával rámutat a kincsre, szemével utasítja, hogy emelje fel a kincset, átveszi a kezéből, s birtokát elégedetten süllyeszti el, miközben semmit nem lassít léptén, rezzenéstelen marad a haladtában. Mire elmenetelnek mellettem, tetőtől talpig részesülök abból a nyomorból, amely benne van a testükben, amely a szagukat adja, s amely szerint léteznek, szólnak egymáshoz, már ha szólnak, és a vörös színből is, amelyből a köpetek révén bőven jut körém és rám. A szégyentelen bűz egyedül az, amely riaszt, a rongyot, a sivár tekintetet, a csonkolt végtagokat értem, a kis testtömegük ellenére is masszív lépteiket, a kitaposott ösvényt, amelyet maguk alakítottak ki a dombnak felfelé jöttükben, a sétálóutca mértani középvonalának hosszában, amelyen nem akad utánuk jövő ember, ki rá merne hágni. Magam nem tudtam előlük ellépni, viselem, hogy jobbról és balról körbemozduljanak, befogadnak, ámde mégse, nyálán a csiga, érzékelem, amint lassan elcsúsznak mellettem, maguk mögött hagyva azt a kétes fényességet, amelyet nem csupán én látok, ha senki nincs, aki azon a csapáson járna, amelyet a tömegben belül a maguk néma seregével alakítottak ki. Magam érzéketlen maradtam a számukra, miközben saját életükbe beleforgatnak és annak jegyeivel jelölnek meg.

Csapadék rég nem esett, locsolni hajnalonként sem szokás erre a járdát, s a por, amely a falka vonultában felszáll, lassan oszlik szét, s amit nem vitt magával az enyhe szellő, a ládákba, vályúkba ültetett egyényári virágokra telepszik. Összeszedem a nevüket, de mire katalogizálnám, el is hajítom, rendezetlenségüket megőrizve. Elegendő, ébredek rá, ha átbámulok a sétálóút fölött, a völgyalji házak tetőgerince fölé emelkedett égbe, a változatlansága elég ahhoz, hogy visszanyerjem biztonságomat, s a magam módján lépjek bele a sodrásba.

Elengedem markomból a gránátalmát. A gyümölcs apró kanyarokat rajzolgatva gurul el, pirosas árnyéka is rohan mellette.

Néhány pillanatra még vér- és arékvörös foltokkal megjegyzett a sétálóutca közepén az a sáv, a látható csapás, aztán apránként elfedi azt a továbbra is leírhatatlan mintázatú, hullámzó tömeg. Nézem a túlnépesedett utcát, már-már nem is érzékelem a fekvő alakot a domboldal temploma alatti ligetszépéktől, zsályáktól és a talajtakaró rózsáktól tele virágágyás szélén. A muskotályzsályák foltja tövében hever, a járókelők szemmagassága fölött valamivel, s három-négy karmyínál nem messzebbre az utca alakját megformázó, betonból emelt, keskeny párkányú szegélytől. A betonkáva érvényességet juttat, s a terét kijelöli a létezésnek. A rongykupacból rázkódó, hadonászó két láb lóg elő, lányé, vékonyka, törékeny, s annyira sovány, hogy hús sincs rajtuk. A két lábon nincs lábbeli, az egyikén azonban félig lehúзва lifeg a ligetszépe virágjának sárgájával azonos színű térdharisnya. A ruhacsomó megemelkedik, visszaomlik, megnyíló üregében a vézna lánytest alteste látható, reszketeg testdarab. A farpofák között hosszú, piros csík húzódik, amely szempillantás alatt sötétvörösbe változik. A nő gátja előre domborodik s a hüvelybemenet váratlan megnyílik. A vérrel színezett résben egy homlok, majd az orr, egy arcot látok, s végül kibukik egy lecsukott szemű, rángatózó fej. Az altestet görcsök formázzák eltorzulttá, összehúzódnást összehúzódnás követ, mígnem az egyik hatására megjelenik az újszülött két válla is, egy csapásra kicsusszan az egész test. A farpofák libabőrössége megszűnőben, s a magzat nyomán, egyetlen minutum alatt, a világra érkezik a méhlepény. A rongycsomó rázkódása abamarad, vézna kéz tör elő, emelkedik ki belőle, a halom aljára, a rongylebernyegek közé vonja a kapálózó, keserves üvöltésbe fogó újszülöttet, amelynek köldökéről alálóg a köldökzsinór. A gyermek, vagy valaki nyöszörög, a ligetszépe és a muskotályzsálya közti rongykötegből, s mellette, a feltúrt földön elterülő, döglegyek megszállta, száradástól sötétedő méhlepény.

Azt a tévedést akarom tetten érni, válik világossá számomra, amely ehhez az utcahoz elvezetett, amely beletaszít ebbe a városalakókból, a városba tévelyedőkből és a várost megszállóakból összeverődő csordába, amely elegyben még nem tudom eldönteni, kinek a csapatába lettem besorozva, merthogy ez a felismerés, avagy a választás, ez a döntés alapvetően meghatározza a következtetést, miféle ballépés eredménye a helyzet, ez a helyzetet magába foglaló, rögzítésre alkalmatlannak mutakozó időpont, a szabályoktól mentes, emiatt kietlen város és a kétségbeejtően romlott kontinens, együttesen – mesélem, amikor megérkezem a történet végéhez, magam számára emlékeztetőül s összefoglalásul annak az idegennek, aki végig ott ült az autóbuszban mellettem, a ragacsos huzatú széken, miközben elhagytuk a várost, ahol hónapokig éltem, bólogat, szüntelenül bólogat, s monológom végeztével aztán megérkezünk abba a városba, Isten városába, amely amúgy a lakhelyem. A tévedés, amely megindít, amelyekre, a ballépés és a megrendülés esetében is egyidejűleg rálátok,

akkor, ahogyan lépdelek alá a városka gyorsan lejtő, sétálásra kialakított utcáján, s amely felismerésként teper le, akként fogad magába, mint az engem körbefogó, magába foglaló tömeg. Tehetetlen vagyok.

Húzódom közelebb a kirakathoz, átellenben legyek a parkkal, hogy onnan a domboldal egészét, a belváros olyannyira megbecsült, hogy a virágkiültetéssel hangsúlyozott helyszínének teljes históriáját lássam, s ezzel el is kanyarodom arról a pályától, amelyen befutna a testembe helyezett higanygolyó s vele együtt magam is, s mire elérkezem az üveglapig, egy megállító tábla, egy csenevész, de munkáját elvégezni mégis kész, fiatal tölgyfa és egy esemény pódiuma együttesen, összefogva a térség mélyedésével, elrejtí szemem elől a látni vágyott parkot, lemondok hát róla, hogy akkor inkább fölfedezzem a kirakatba állított tárgyakat, eszközök és funkciók párosításával foglalkozzam, tárgyak értelme fölött hezitáljak, adjam át magam az újabb csábításnak mielőtt a látvány birtokba vételének érzetével kényelmesen visszafordulok a világhoz és tovább megyek, amikor ráébredek, a kirakat láthatatlan, a fényhéj alatt, bár át tudom tekintetemmel hatolni a felületre kent fénykérget, az égvilágon nem találok semmit, betűtlen a felület, formák, színek, alakzatok nélküli az üveg alatti síkra felfeszített táj, tiszta kék papírlap az, ekként jelentéstelen, holott éppen arra vágytam, hogy jussak valami jelentéshez, s annak révén értelmeződjek, de mindenre számítottam, csak erre az üveg alatti égből csomagolópapírra nem, erre a belső égboltra, amely beöltöztette magába a boltot. S azzal a lendülettel fordulok is vissza, amellyel érkezem az üzlet portáljához, másodjára is csalódottan, mivel nem marad egyéb számomra, mint visszavonulni a nyüzsgő sokadalomba, hogy elviseljem magamat.

A promenád alján, ahol az önmagát megformázó tömegnek útját állja a keresztben futó országút, a háromszög alakú kiöblösödésben tűzoltózenekar harsog. Az aszfalton gránátalma-törmelék ázik a gránátalmalében. A társasági öltözetű egyenruhás urak mókázva zenélnek, tündökölnek a hangszerek, a fúvósok és ütősök lábai közé totyog be egy gyermek, s a pódiumon molett, fűzővel kordában tartott keblű, kitüntetésekkel megrakott zubbonyú asszonyka éneklí a musicalrészletet, óh, Istenem, segíts rajtunk, nyújts vigaszt a szenvedőknek!

Catania

Szürke derengés a tenger fölött,
feketébe omlik kékje, egy sirály
szárnyával meghúzza a nyugalom ívét.
Távolságot gyakorolni jöttem újra.
Napjában sokszor elismétlem, hogy
nincs már rád szükségem,
mintha azt mondanám,
nincs már rád szükségem,
és tulajdonképp magamra sem.
Ha valami az enyém,
az csak a kép, ameddig
látni engedi magát.
Fehér lepedők lobognak a házfalak között,
a büntudat mégsem enged,
és mint egy lenyelt költöző madár,
vergődik a gyomromban,
mert még mindig kevés a tér ahhoz,
hogy azt mondjam,
otthon vagyok.

Ughy Szabina

Siracusa

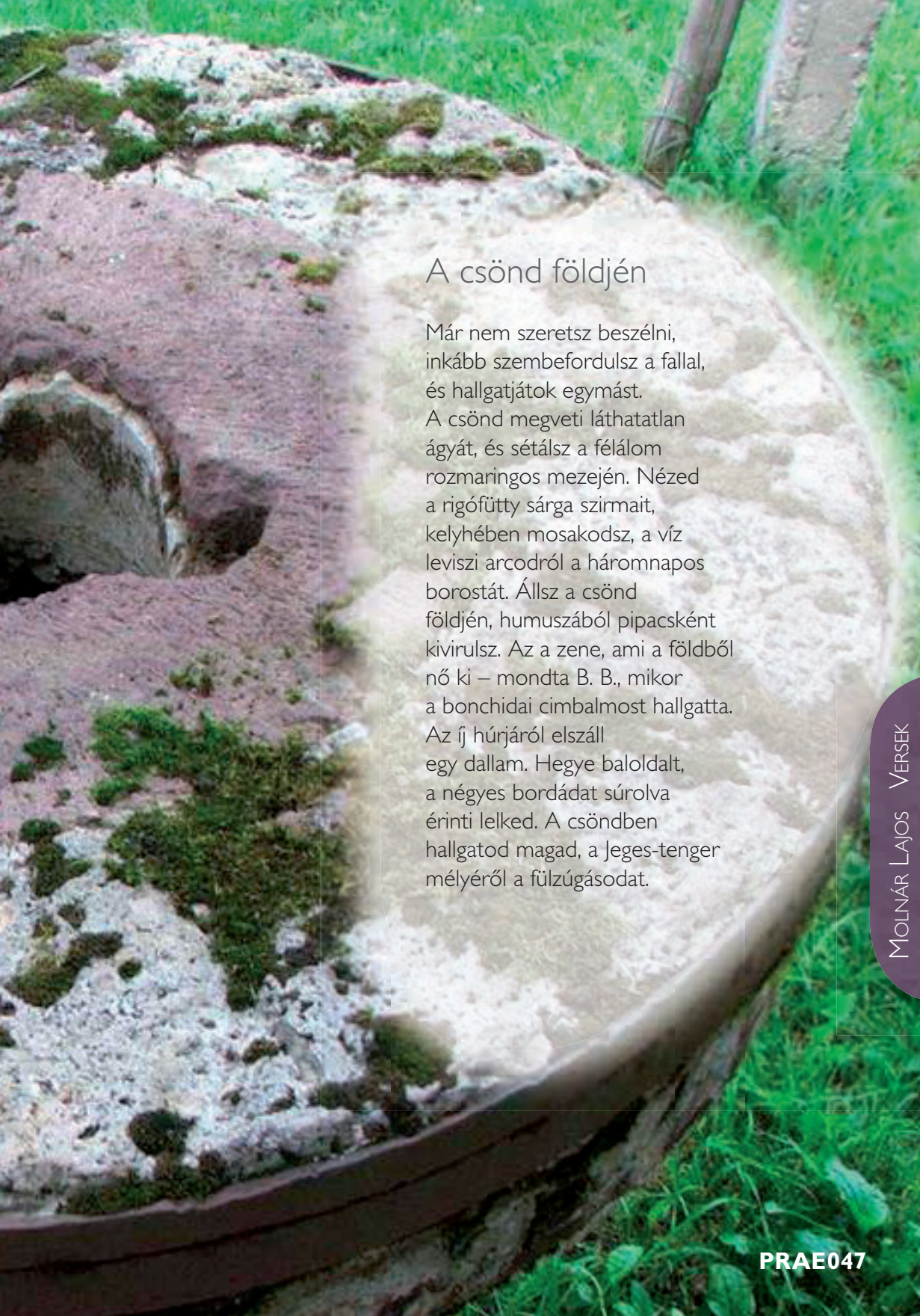
A horizontba zuhan le minden,
ami volt, ott gyűlik össze,
ahonnét a hullámok indulnak,
és átfordul a jelen a múlt időbe,
ahonnan anyám elhozott, és azóta
a visszatérés betegségében szenvedek,
csak az út hozhat némi vigaszt.
A decemberi fény megbékíti testem a földdel,
a lelkiismeret vonala fellazul,
súlypontom a tenger és az ég közé csúszik át,
és mostantól a terek testével emlékezem.

Molnár Lajos

Örök tájban

Hepibördé tujú – zenga
zének, 52 éves vagy, ősz
és majdnem kopasz. Kőbaltaként
fejbe ver a tény: már
sohasem leszél többé
kisdobos. Kocsikból szerelvényként
kapcsolódik össze az emlékezés
vonata. Ülsz az ablak
mellett, nézelődsz, mintha
sohasem jártál volna ezen
az örök tájon. Parányi
morzsa vagy, ebédnél lezuhansz
a juhász bajszáról. Összetört
testedet prédaként viszik
a hangyák. Nincs benned
félelem, tudod, hogy mindig
a kenyérhez tartoztál, voltál
tüzes kemencében, malomkövet
között örölte meg, az aratók
kaszája vágott le. Hogy búzakalászként
megnőj, földben rohadtál
el, és varjak károgaása takart be
ólom nehéz köddel. Túlélsz
mindent, és az ablakkeretben
vízszintesen pergő filmként
nézed, hogyan váltja fű-szoknyáját
és levél-kabátját az örök táj,

A csönd földjén

Már nem szeretsz beszélni,
inkább szembefordulsz a fallal,
és hallgatjátok egymást.
A csönd megveti láthatatlan
ágyát, és sétálsz a félálom
rozsmaringos mezején. Nézed
a rigófütty sárga szirmait,
kelyhében mosakodsz, a víz
leviszi arcodról a háromnapos
borostát. Állsz a csönd
földjén, humuszából pipacsként
kivirulsz. Az a zene, ami a földből
nő ki – mondta B. B., mikor
a bonchidai cimbalmost hallgatta.
Az íj húrjáról elszáll
egy dallam. Hegye baloldalt,
a négyes bordádat súrolva
érinti lelked. A csöndben
hallgatod magad, a Jeges-tenger
mélyéről a fülzúgásodat.

Székelyhidi Zsolt

Terengette

„Nincs Isten, mondta a nő, teregetett.”
Darvasi László

Teregetni jöttem. Kimosott
már a gép?
Hajtsuk ki a szárítót,
add a ruhákat, a szövet
szűkebb lett, összement,
magas hőfokon
mostuk szerintem.

Nem baj, elhordjuk,
a kisebb felületek is
jól állnak Rajtad, illenek
a kerek szemekhez
a szűk terek.

Kész vagyunk
a kiterítéssel,
ülj mellém ide!
Nedves a kezem,
fogd meg! Nézd,
a hibáim...
Nem vagyok egy gép,
és feledékeny, meg szétszórt
lettem, ne nézz úgy,
a gyógyhatású készítményt
végig szedtem!

Tudom, hogy nem
haragszol,
ez egy kivetítés,

bennem, ez a teregetési
kényszer, ahogy
kivászonzok,
egy fregoliszáron hagyott
terítés. A folyamat vagyok,
a szűk területekké hajtott,
nedves színek jelképeznek,
én vagyok ezek,
a száradás után
minden élénkebb,
élőbb, mint amikor
fordul egy kereket
az óragép.

A szárító fölött
átnyúlva
összeérünk,
egy nap múlva
a tér újra kirúgja magát.
Beszedjük a száraz
ruhákat, és együtt
hajtogatunk.
Összenézve
tudjuk, hogy
lesz mindig
mit térbe és időbe
ki-kiteríteni,
bevenni, hajtani...

Világvéne

P. A.-nak

Kérmém szépen,
itt az úr beszél!
Ma világvége van,
nincs világvége,
elfogyott, semmi,
kikapcsolom, elég.

Kérlek szépen,
meguntam,
a kötelezettség nem
nekem való,
fizetni a számlákat,
lemondok, nem fogom,
mondjátok meg Andrásnak,
vigye el a tévét is,
úgy se jó.

András, szépen kérlek,
oltsd le a villanyt,
ha már a szemeim nem fogod!

Leszarom a demokráciát

1.

Letelepedett a ház mögé a teraszra. Törpebokrok és leanderek övezték a kis betonplaccot, balra a ház tövében egy üres kutyaól, rothadt almák szétszórva, egy partvis nekidöntve a derékig érő ablakpárkánynak. Le kellene már fedni járólappal a teraszt, gondolta. A leandereket nemsokára becipeli az alagsorba az ajtó mellé, ott elég fényt kaphatnak. Egy pók araszolt keresztül a teraszon, komótosan pakolta óriáslábait, aztán egy idegen nesz megzavarta, és a házfalhoz inalt villámsebesen. Mintha egy egér matatott volna a kerítésnél az ottfelgett terméskövek alatt.

A telek kissé lejtett, néhány gyümölcsfa a gyepen, hajdanán találomra dobálták szét a magokat, lóugrásban követték egymást egészen a szomszéd kerítésig. Balra a kutyaól fölé egy almafa magasodott, ágai a második emeleti terasz korlátjába csimpaszkodtak, téli alma, ilyen szoktak eltenni befőttnek. Talán érdemes volna előhalászni egy receptúrát, majd a netről leszed néhány leírást, hátha kedvet kap hozzá.

És már látja, ahogy kavargják a szilvalekvárnak valót is, nagy fateknőkben keverik az öregasszonyok, izmos kezük megfeszül, nyakukon is kilátszik az ér. Mennyi tapasztalat sűrűsödik össze egy feszes ütőérben. Visszaemlékezett egyik erdélyi túrájukra, a tusnádfürdői panziós öregasszonyra, aki csak annyit mondott a pálinkát kortyoló galerinek: étel-ital már van, tudom én, mi hiányzik még az ifiuraknak, a lányok. Ott ült a kemence mellett, és a kopott kendője alatt mindent tudott, amit tudni lehetett, a többi csak üres szócséplés volt.

A föld nem csak a telek határáig, hanem a szomszéd kicsiny birtokán is tovább lejtett, egészen a régi pesti útig. Bal kezével a kerti asztal felszínét simogatta. Aztán arrébb igazította a vörös boros poharat. A kerek üvegtalp most lefedte a fél világot, vagy Kornél szorította önmagát nagyon szűk korlátok közé. Lassan elszürkült minden, így ősszel hamar érkezett az este. A kis kerti lámpát égette, a burát ízelt-

lábúak dögönyözték. A kertből áradó félsötét homály vonzotta, mintha onnan kiválhatnának bizonyos tárgyak, amelyek értelmet adnak ennek a moccanatlan késő délutánnak. Az efféle magányos ejtőzések mindig romantikus érzéssel töltötték el. Kicsit fájni kellett önmagának, egy kis privát szenvedés, hogy legyen értelme egyedül lenni. Így talán kitöltheti a réseket, amelyek saját belső idejét rövidebb-hosszabb periódusokra szabdalták.

Minél több üresjárat, annál több hivatkozás, míg végül a hivatkozások vették át az uralmat, szépen fejlődtek a lábjegyzetek. Mindeközben hallgatózni a csendben, hátha kihall valamit, vagy füle cseng, suttogások, halk zörejek, a végén úgyis minden hang összefolyik. Kegyetlenül tudott szólni az a csend, tompán pengett, mintha egy hajszálnyi acélhuzalt szúrtak volna át a dobhártyáján. Aztán a szétzaggatott fülben örökké ott csengett az utolsó hang. Mint a hólepte táj moccanatlan tömege, ami végül ráomlik a szemlélőre, akár a humusz a koporsóra.

Aztán hirtelen akár egy biciklicsengő, egy agresszív hang belerondít a túlvilági magányba. Talán egy dünyögő bogár, vagy csak távoli repülőgép, netán egy pohár alá fojtott bögöly zörrenése. Miféle hangot bocsát ki a pillangó, tűnődött aztán, ha egyszer színes trópusi lepkék rajzanák körbe, hangjuk valószínűleg egy éjszakai lokál táncosnőjének mély halálhörgése lenne, sorsszerű belebolondulás. Mily bohóság, kurvák után rőfögni vérbő erekcióval, ez marad a pillangónászból. Hát ezért ücsörög itt feszengve, mert minél lazábbra veszi a figurát, annál kényelmetlenebb a szék, tán nyikorog is, de lehet, hogy mégiscsak egy rovar pengeti a lábát a régi kerekas kút mellett a roskadozó fészerben. Vagy szerényebben: a fáskamrában.

Az asztalra gömnyedt, fejét támasztotta, és ujjaival szinte az agyába hatolt, hátha kiránthatja onnan a mételyt, ezt a semmi sem jó állapotot. És kortyolt, még lögyölte is a bort a pohárban, de aztán legyintett, na ne már, húzta el a száját, nem figyeli senki, minek ez a fölös szofisztikáció. Bár talán a szokások tisztelete mankóul szolgálhat az unalom perceiben. De miért unná magát, mikor fáj a dereka, kiegyenesítené csontos vázát, de valahol mindig egy apró fájdalombogárka zizeg, vagy vádlíján kaparász, vagy nyakcsigolyáját habzsolja, netán szemgolyója mögött röhögcsél, halántékát kalapálja.

És most a szűk lapályt szemrevételezte, tíz-tizenöt méterre az első szilvafa, ahogy emlékezik az ízére, valami ringlófajta. Húsosabb és kövőbb gyümölcsök. Oly éjsötéten tudnak repdesni az ágak és levelek dzsungelében, és mintha egymást erősítve nehezednének rá a tájra. Talán láthatatlan cémaszálak kötik össze a kékes-lilás őrszemeket, és úgy néznek farkasszemet Kornéllal, mintha egy kis hétköznapi gyónásra készülnének. Együtt a sok gyümölcs testesíti meg a papot, szentségként világít testük mélyén a mag, amely összeköt az örökkévalóval. És nincs apelláta, bármily katekizmus is legyen vagy ne legyen Kornél szívében, ő átlát minden hétköznapi ügyeskedésen.

Így képzelte Kornél a világvégét. Szakadék nélkül is véget ért a tér. A gyümölcsfákon túl a lankás telek belesimult a szomszédos birtokba, aztán feloldódott a távoli térben. Ez a kis nyúlfarknyi telek az ő házi oltára, a fenntartható fejlődés jegyében minden tavasszal újjáéled. Csak az ő regenerációja sikerül egyre gyatrábbra, és egyre hamisabb érzésekkel csalja meg önmagát április tájékán. De a május tobzódó színorgiája és érzelmi katlanja minden önértékelést elmaszatol. Akkor még reménykedik, arcán úgy csillámlik a várakozás vékony kis aranyfonata, mint alkonyatkor a fáradt nap a házfalon.

Ekkor csörgött Adél. El kellene hozni Pankát az óvodából. Hány óra, még csak fél öt, de már fogyasztottam alkoholt, mondta Kornél. Mindig iszol, replikázott Adél. Semmi közöd hozzá, egyébként meg nagyon ritkán iszom, ezt te is tudod, vágta rá Kornél. Mintha álmából ébresztették volna, mogorva volt, egy kávét rendelt volna, de hát mindent magának kellett csinálnia. Rád sohasem lehet számítani, érkezett az újabb vád, Kornél csak sóhajtott, unta ezt a klimaxos dumát, pedig harminchárom év még nem predesztinálja erre a nőket. Sőt. De ezt már nem fejthette ki, hiszen Adél durcásan lecsapta a telefont.

De már hiába, a színes buborék szétpukkad, az áldott hangulat továbbúnt, már csak a kármentesítésre hagyatkozhatott. Felemelkedett helyéről, hogy belenézzen a tévébe.

2.

Kornél óvatosan a saját kerítése mellé kormányozta a kocsit, jobbra nézett, a szomszéd udvara persze tele volt autóval, nyilván pókerbajnokságot rendeznek, gondolta. Egy vörös csíkos cica, régi ismerős és profi kajakuncsgó, átlibbent az úton, és lomhán beugrott Kornél kertjébe. Már zárta volna le a kocsit, amikor kiléptek az utcára: a szomszéd és még két illető. Kornél a kertkapuhoz lépve a kulcscsomóval babrált.

– Na mi van, kishaver? – zörrent rá a szomszéd, hangja éles volt, de nem reménytelenül tahó. Szikárnak tűnt, határozottnak, de mintha még valódi választ remélt volna, ekképpen akár egy egészséges kompromisszum is belefért a dologba.

– Tessék? – fordult oda Kornél.

– Akkor most már tartod a pofád, ugye? – közelített a szomszéd.

Ismerősei épp egy fekete autót nyitottak fel.

– Hihetetlen. Honnan szalajtottak téged? – tárta szét a karját Kornél.

– Mit pofázol már megint, köcsög? – fröcsögött a szomszéd.

Kornél a kulcsát próbálgatta a zárba, miközben a szomszéd hirtelen ott termett, és a hátára csapott. Kornél kitérte a kertajtót, ami halkán nyikorogva neki-koccant a diófának. Aztán arrébb rúgta a pizzás dobozt, pepperonist fogyasztott tegnap, és már nem fért a kukába.

A szomszéd azonban nem tágtott:

– Anyád se nagyon álljon a házunk elé, mert szétkúrjuk.

Kornélnál ekkor szakadt el a céma, visszafordulva mellbe vágta a szomszédot. Éppen hogy csak meglökte az öklével, szinte alig érte a szegycsontot. Mintha erre vártak volna. A szomszéd oldalról fejbe csapta, a másik futtában hasba ütötte, a harmadik meg a vállába boksolt. Kornél levegő után kapkodva megrogygott.

Az egyik fickó, aki fekete zakót és garbót viselt, feje búbján pedig pamacs ként hajlongott a zselézett haja, most Kornél fölé magasodott. Dagadt zakója alatt a deltaizom, miközben folyamatosan ütötte Kornél fejét. Kornél érezte a fickó finom parfümillatát. Nyilván a nap folyamán több komoly tárgyalást bonyolított le, és így vezette le a feszültséget.

A szomszéd szürke pulóverben, szövetnadrágban és kitaposott házi makkos cipőben intenzíven csapkodta Kornél hátát. Kornél olajszagot és a régi bőrgarnitúrák jellegzetes szagát szimatolta, talán nemrég a Merci hátsó ülésén pakolászott. A harmadik pedig koptatott farmerben és narancssárga kapucnis szveterben szinte már alig fért Kornélhoz, de annyi hely még akadt, hogy az oldalát rugdossa.

Kornél a kerítéshez kuporodott a földre, összehúzta magát, arcát a mellkasához szorította, kezével ösztönösen védte a fejét. Az első néhány ütésnél még kínosan számolta a másodperceket, abban reménykedett, hogy mire eljut húszig, véget ér a támadás. Iskolás évei jutottak eszébe, amikor kockás füzetébe írálta a számokat a végtelenségig. Aztán a hetedik-nyolcadik tájékán elvesztette a fonalat. Mintha nem is lett volna ott, alig érezte a csapásokat, a narancssárga szveteres erősen lihegett, talán túl sokat dohányzik, gondolta Kornél, aztán már nem gondolt semmit.

Alattomosan zakatoltak a dugattyúk, a felpumpált bicepszek újra és újra csatába küldték a furkós botokat, hogy a lány részeket ütlegelek. Módszeresen és szenvtelenül dolgoztak, szabvány-mozdulatokkal operáltak. Órabérre esőben-szélben, mintha mi sem történt volna, csak a szokásos rutinmunka, ceruzarajzok mértani pontosságú fázisai, akár ha épp a teherpályaudvaron vagonba pakolták volna a szemet, tűzifát.

Az egyhangú darálásban tompán ismétlődtek az ütlegek. Már ők, a véres hentesek is unták a rombolást, a monoton és piszkos munkát. Az izomszakadás, a zúzás, a törés, a kék-zöld foltok, a szövetrongálás mind-mind egy értelmetlen akarat kiskatonái, frusztrált montázsai, egymásra firkált mozdulatai voltak. Emitt még lendült a kar, amott már visszafelé rándult az ököl, hogy egyre elkeseredettebb harcot vívjon önmagával, de ki merete volna bevallani saját csődjét, miközben egy lehetséges önmegvalósításon dolgozott.

Egy idő után Kornél már nem érzett fájdalmat, talán csak a bordái közé furakodó idegen lábak, a gyilkos rúgások zavarták, de azok sem a tompa fájdalom

miatt, hanem mert úgy érezte, hogy vadidegen lények a testébe hatolnak, lemez-telenítik és megbecstelenítik.

Később hallotta a távolodó lépteket. Nem tudta, hogy mennyi idő telhetett el. A szomszéd most nem szólt. A két fickó beült a verdájába, egy fekete Bömbibe, aztán még látta homályosan, amint a szomszéd felaraszol háza előtt a bejárati lépcsőn.

Kornél feltápáskodott, nocsak, semmi baj, gondolta első pillanatban, mosolyogni próbált, karjával körözött lazán, de ahogy leengedte a kezét, beléhasított a fájdalom a lapockája felől. Füle is csengett, mintha fülcimpáját a fagy megcsipkedte volna. Körbepillantott, de az ég nem szakadt le, a rusnya és hideg november sem tágított a hegyoldalról, a nehéz párás levegő a vállaira nehezedett, talán az a normális, gondolta, ha a háza előtt agyonütik. Talán istencsapás ez az egész, az ő megalkuvó és hazug életére mondtak áment valakik odafönt, az ő homályos hitében lebegő túlvilági lények, istenfélék, angyszerzetek, valamiféle igazságbajnokok, kattogott az agya lázasan.

Remegő ujjakkal a vékony és hideg kerítésbe kapaszkodott, vágta a kezét a rozsdás drótszövet. Le kellene már ezt is festeni, vagy kihajítani és vadonatújat építeni. Amint az első lépcsőfokra helyezte a lábát, a bal vádlijába nyilallt a fájdalom, majd a bordái tájékán mintha konyhakéssel hasogatták volna. Bezárta a kertkaput, lebotorkált a lépcsősoron. Balra nézett, a kis diófa mögött ösztönösen a tulipánokat és nárciszokat kereste, amelyek tavasszal ellepték az előkertet. Aztán még mindig a zúgást érezte a fejében, hangyák matattak koponyája alatt, ujjával halántékát majd arccsontját tapogatta, tenyerét homlokához nyomta. Érezte a nárciszok és jácintok üde illatát, mintha csak rémálom volna, hogy a komor késő őszi hangulat rátelepszik, és ha megrázza magát, kinyílik a világ és a kert ezernyi színeivel, lehull róla ez az öreg szövetkabát, amelyet gonosz koboldok hajítottak rá.

Aztán a meggyfákat kutatta, apja támaszkodott a házfalnak, Kornél kitárta volna kezét, de majd leszakadt a válla, ösztönös volt a mozdulat, a régi fényben anyja felé futott így. Aztán a hajába sült burgonya és a szalonnakockák fölé hajolt, a krumplit a sós-paprikás forró vajba mártogatta, és almapaprikát fogyasztott hozzá. Virágoztak a meggyfák, Kornél megkapaszkodott volna az egyik törzsében, de hiába araszolt a kert felé. Könny szökött a szemébe, a szakadt fotel ölébe fúrta volna fejét, miközben apját a másik fotelben szinte beterítette a napi újság.

Aztán élesedett a kép, a sárga emlékek felszívódtak, elhúzta a száját, a jácintok, tulipánok és nárciszok helyén üres és hideg ágyások hevertek. Úgy vánszorgott a takaros kis kerti úton a ház felé, mint egy matuzsálem a kórház kertjében egy szívűtét után. A mindössze tízméteres távot jó két-három perc alatt csoszogta végig, az utolsó pár méteren megkönnyebbült, mintha nem is lennének annyira súlyosak ezek a fájdalomforrások. Szája remegett, de mire

a riasztót kikapcsolta, már túltette magát a sokkon.

Ez az élet, gondolta, kellene az intellektuális blablák után a szájba verések, gyomorszájon ütések, hogy helyrebillenjen a világ rendje, és nehogy túlságosan elkorcsosuljon az elefántcsonttoronyban. Hülyék ezek a nyeszlett pojácák, kávéházi mamlaszok, ott ülnek cigarettázva, illetve már csak az utcán ácsorogva fűjják a füstöt, keresztbe kulcsolják lábukat, és hatalmas víziókon merengenek, gondolta Kornél, és elmosolyodott.

A kanapéhoz vonszolta rozzant potrohát, szerencsére a forgója még működött, és megkönnyebbülve lehuppant. Kicsit fújtatott, aztán előrehajolt, hogy a távirányítót kezébe kaparintsa.

Bekapcsolta a tévét, feje a kanapé támlájára hanyatlott, mély szomorúság vett rajta erőt, kilátástalannak és értelmetlennek talált mindent. Aztán fogát csikorgatva előrehajolt, és a dohányzóasztalra csapott:

– Kurva életbe! Ki kell ezeket nyírni! Le kell vadászni az összes rohadékot! – üvöltötte.

Aztán megint hátrahanyatlott. A fájdalom ismét lapockájába hasított. Talán meg is repedt. Nehezen vette a levegőt, mintha a tüdeje is fájna, aprókat szuszogott, a híradóra kapcsolta a tévét. Újabb bankok csődöltek be, friss munkanélküliek magyaráztak szomorú tekintettel, grafikonokat mutattak a munkanélküliségi ráta növekedéséről. Aztán megint a banki bónuszokról szólt egy rövid riport, megszólaltatták a gazdasági elemzőket, a politikusokat, no meg persze az utca népét. Aztán a világ gazdaság lehetséges jövőbeni alakulásáról értekeztek.

Kornél kikapcsolta a tévét, mi köze neki a világ gazdasági válsághoz, maximum éhen hal, de ettől még ugyanúgy szétverték a búráját. Egyre kevesebb cikket kell írnia, csökkentek a reklámbevételek, így kevesebb pénz jut a külsősökre. Már a belső munkatársakat is kirúgják, először a fölösleges súlyoktól szabadulnak meg a portálok, aztán már az értelmesebb tagokat is lapátra teszik, a külsősök viszont mindig maradnak, hiszen nem kell utánuk járulékot fizetni, az meg senkit sem érdekel, ha a külsős éhen döglök.

Kornél feltápáskodott, mintha rohamosan romlana a fizikai állapota, csak el ne ájuljon, micsoda szánalmas momentum lenne. Aztán meg arra gondolt, hogy miért ne ájulhatna el, elege volt ebből a maszkulin világból. Elfintorodott, fizikailag és lelkileg is padlót fogott, borzasztóan utált itt lenni, főleg most, hogy rozzant nyomorékká vált.

Felkapaszkodott a lépcsősoron az emeletre, nagy nehezen levetkőzött és letusolt.

Sokáig áztatta a testét, talán nem is a sérüléseket akarta eltüntetni, a zúzódások kék-zöld nyomát, hanem a szégyent. Hasára csorgatta a tusfürdőt, a vadmálna illatú zselét, és arra gondolt, hogyan lép ki holnap az utcára. Francba az egészséggel, morgott Kornél, és a tus alá hajtotta a fejét, majd jócskán loccsantott

a samponból a hajára. Miután megtörölközött és felkapta itthoni szerkóját, levánszorgott az amerikai konyhába, hogy teavizet forraljon. Nem akart odapillantani, de nem tudta megállni. Szemben a bérelt ház egyik emeleti ablakában feloltották a villanyt, talán a szomszéd a verés örömeire megdugta a feleségét, barátnőjét vagy a csaját, ahogy tetszik.

Kikapcsolt az ezüst vízforraló. Kornél egy barackos tea filtert lógatott a bögréjébe, aztán nyakon öntötte forró vízzel. A lépcsőfeljárónál még egyszer ellenőrizte, hogy zárva van-e a bejáratú ajtó.

Odafent letelepedett az íróasztalához, és a fiókban matatott. A digitális fényképezőgép, az mp3 lejátszó, egy egér és némi kacat mögül elővarázsolt a cigis dobozt, az aranytartalékot. Egy szálat a szájába igazított, ekkor nyilallást érzett a bal oldala felől, mintha a levegő beszorult volna a bordái közé. Alig vett levegőt, annyira szűrt az oldala, kortyolt a forró teából, ettől megnyugodott. Rágyújtott, aztán a harmadik slukk után undorodva elnyomta a cigit a kristályhamutartóban. A cigis dobozt visszagyömöszölte a fiók mélyére.

Eszébe ötlött a bábszínház, rögtön jobb kedvre derült. Ekkor hívta Turai is, már csak ő hiányzott, a cikkről érdeklődött. Minden rendben, mondta kelletnél Kornél. Turai már el is küldte a szerkesztőnek a videót, még fényezte kicsit saját teljesítményét, a vágásról magyarázott valamit, aztán a barátnőjéről beszélt, mintha egy maratoni futóversenyre készült volna, vagy triatlonra, mindenesetre a montain bike is szóba került. Végre abbahagyta Turai, Kornél pedig megnyithatta a dokumentumot, és fél óra alatt kipofozta az anyagot, aztán elküldte a szerkesztőnek.

Feltápáskodott, földig hajolt óvatosan, derekát és gerincét tapogatta, de minden rendben, konstátálta. Kortyolt ismét, aztán az emeleti fürdőben tanulmányozta az arcát a tükörben. Nem vöröslött a feje, akkor viszont odabent érezte ezt a furcsa állapotot. Egy nagy úrhöz hasonlította, ami folyamatosan tágult, szép apránként újabb és újabb köbcentimétert vett birtokba, a hasa közepén egy új világot növesztett. Egy kongó, saját bejáratú világegyetem sarjadt testében, aminek nyilván csak egyetlen oka lehetett, hogy értelmetlenül és céltalanul létezzen, gondolta Kornél.

Kornél rákeresett egy retró meseválogatásra a google-ban, és megnyitotta az egyik gyűjtőfájlt. Egy cseh bábmesébe pillantott bele, a Spejbl bácsiba és Hurvinyekbe, aztán hanyagolta, mert jelenlegi lelkiállapotát most nem az írónia határozta meg. Inkább egyfajta naiv, szinte már infantilis állapotban ringatózott, akárcsak délután a bábszínházban, és ugyanezt a fonalat akarta felszedni, amit már a kezében szorított, de odakint a kerítés tövében a darálás közepette elejtett.

Ugrifülesek, füles macik, bugyuta kecskék, bárgyú elefántok, mókás sünik és kutyák, lóvá tett kandúrok világába merült, és már a hasába telepedett úrt sem

kárhoztatta. Talán egy saját buddhista meditációs gyakorlat eszköze, megtapasztalni saját magunkban a tompaságot, a közönyt, a kialvatlanságot, a reménytelenséget, és így mindezeket a tulajdonságokat egy csokorba fűzve végre józanul lehet értelmezni ezt a megveretést is, ezt a kis botcsinálta házi keresztre feszítést, ami annyira jelentéktelen ügy, amennyire származás. Érdemes lapozni.

3.

Tizenöt éve ugyanazt az utat tette meg. Már ismerte a parasztházat az S-kanyar után, ami évtizedek óta omladozott, ismerte a nyárfát, ami egy irodaház belső udvarán a betonból nőtt az ég felé, és még mindig nem sikerült elpusztítani. Ismerte a lámpákat, a zöldáramot, amely több kilométeren keresztül űzte-hajtotta az autósokat, és ismerte azokat a gyilkos pirosokat, amelyek aztán gáncsot vetettek értelmetlenül, szintén évtizedek óta, hogy az örömből öröm vegyüljön, és mindig tudja, hogy a pohár nem félig tele van, hanem félig üres.

És tizenöt éve nyomasztotta a gondolat, hogy miért mindig szürkének, porosnak és amolyan világvéginek látja a városból kifelé spriccelő főutakat. Mintha a régi dicsőség ütőerei halálos vérrögöket cipelő visszerekké váltak volna, aminek vége a vérkeringés összeomlása és a pulzálás megszűnése.

Kornél folyton abban a téveszmében ringatta magát, hogy mikor legközelebb szülei felé veszi az irányt, és kifelé száguld a városból, már nem találkozik itt a külvárosban élőlényekkel, mert azok, akik itt másznak nap mint nap, csigalassúsággal, időtlenül, mint az árnyékba tévedt hüllők, már nem kapnak több fényt. Aztán mindig átsüt a szürkés, acélkékes felhőkön a nap, megvilágítja a gyárszagú tereket, és újra moccanak a kínai nagykeres ruhákba bugyolált tömegek, megunthatatlanul és reménytelenül vánszorognak a fülsüketítő hangosbemondók terrorjában, amelyek az élet küzdelem és bízva bízz közhelyeket harsogják.

Biztos, hogy eljön az a pillanat, a másodperc tört része, vagy a netán emberi mértékkel felfoghatatlan időegység, gondolta Kornél, amikor minden megtorpan és megdermed, akár egy cybervilág, és akkor nem fogjuk tudni, hogy ismét elindul-e az élet, és ha igen, akkor az még a mienk, vagy már csak a tartalékprogram fut tovább.

Veled sohasem történik semmi, visszhangzottak Adél szavai. De mi is történhetne, kérdezte folyton önmagát. A külvárosokat ugyanazok a lakóövezetek szabdalják fel. Aztán meg gyárkomplexumok magasodtak, nini, ezt a szép épületet felújították, szuper loftokat lehetne itt kialakítani, már ha valaki itt a világvégen szeretne lakni. A hangárok, munkás katedrálisok többsége lerongyolódva süllyed szép lassan a föld alá, vagy raktárként használják kisebb-nagyobb cégek, miközben a kitört ablakokon a tomboló szél nyomul a gigantikus belső űrbe. Oszlopsorok, ablakerdő, raktárépületek, zezugos belső utak és folyosók, imitt-amott felújított

épületrészek, toldozgatott monsthumok, amiket szorgos, máskor fáradt hangya-emberek tartanak életben, amíg nyakukba nem omlik a szellemgyár.

Aztán mintha elvágták volna, az omladozó gyár óriási tűzfala egy kis polgári kertes házra vetett árnyékot. Cezúra nélkül rögtön családi házaz övezet következett, amin egy ronda híd ívelt át, onnan fentről beláthatta a környéket, mindenütt kertváros, csupán a széleit csipkézte meg egy-egy fakó gyármonsthum, elszórva kémények nyújtogatták a nyakukat. Aztán a híd túloldalán rögtön egy kisvárosi városközpontba érkezett, néhány rózsaszín, sárga és almazöld századfordulós épülettel. Jobbra egy gondozott park, középütt egy világháborús szobor, északról pedig talán a városháza zárta le a teret.

Majd kisvártatva egy zsebkendőnyi lakótelep bukkant elő, mintha egy csoknyi emeletes házat a kies táj gomblyukába tűztek volna, előzmények nélkül pottyantották le a négyemeletes, konvektoros házakat az út mellé. Köröttük ócska kerítés, a túloldalon egy garázssor zárta a régi idők lakóparkját. Ablakukból a széthullott városi szövetet tanulmányozhatta az ottlakó, az amorf masszávadádagó nagyváros felvarrt szegélye jutott neki, de vajon mire ment ezzel a látvánnyal, morfondírozott Kornél, hogyan lehet ép ésszel egy életen át bámulni ezt a széthulló világot.

Jajaj, húzta el a száját Kornél, egy fél lábbal ugráló koromfekete csahos sántikált az út mellett, egy családi ház kapuja pedig épp feltárult, egy ősz szakállas öreg bukkant elő bevásárlószatyrával, odabent régi, tárcsás mosógépek egymáshoz passzírozva, meg mintha egy sparheltet is látott volna. Józanésszel nehezen felfoghatóak ezek a külvárosi túlélő versenyek, más szabályok mentén róják a köröket, még a stopper is más, nyilván a számlaphoz ragasztják már a verseny elején a mutatókat, így aztán az időtlenségbe dermednek a versenyzők is. Akár a hegyvidéki pásztorok, akik egy életen át ücsörögnek kalyibáik falának dőlve, és belevesznek a szemközt magasodó hegyek végtelen sziluettjébe, szinte feloldják énjüket a pazar látványban.

Mi pedig csak száguldunk eme furcsa díszletek között, megborzongunk, mint-ha annyira felsőbbrendűek volnánk, gondolta Kornél, és folyton visszatérünk és sajnálkozunk, ezáltal ugyanúgy ideköt minket a sors. Most épp jobbra és balra is benzinkút látható, osztrák és orosz konkurencia, majd egy háromemeletes, ősrégi irodaépület, amit szürke betonlapok burkolnak, a bejárat kapun angol és német feliratú táblácska. Az egyik oldalon ezek az emberek, míg a másikon mi, a kukkolók, középütt pedig egy láthatatlan csík húzódik a végtelenbe, mintha áramot vezettek volna bele, sohasem lépi át senki, hiszen Kornél sem állt meg sohasem itt a város peremén, mit is csinált volna.

Aztán túllendült a körgyűrűn, néhány lerakat még utoljára, kalyibák és konténerek között néhány ténfergő borzas kutya, ember alig, inkább autórongsok, vasdarabok halmokba hányva, aztán használt gumik oszlopokba igazítva, majd

a drótkapura szögezve Népköztársaság útja feliratú tábla üdvözli a nem létező vendégeket. Aztán arrébb a ritkás fák között a szeméttel osztozik a terepen néhány könnyűvérű leányka, akikre csak tényleg annak van gusztusa, aki nagyon megszorul, de hát ilyenből van bőven, az utánpótlás kifogyhatatlan.

Mi is történhetett volna, veti fel ismét Kornél, Adél kérdése mindig menetrend szerint érkezett, akár a japán metró. Sohasem késett, kéthetente jött, aztán sűrűsödtek a járatok, míg végül a kismama szabadság végére naponta érkezett a vonat. A pörgő nyelv fáradhatatlanul ontotta a korholó szavakat, nem maradt egy nyugodt perc vagy egy árnyékos zug sem, amikor és ahol Kornél feledte volna Adél undorát.

- Félek a bácsiktól.
- Még mindig?
- Annyira nem – húzta el a száját Panka hátul a gyerekülésben.
- Akkor mennyire?
- Nem tudom. Te tudod?
- Neked kell tudnod.
- Te mondd! – biztatta apját Panka.
- Kérsz almalevet?
- Narancslevet.
- Almalé van.
- Narancslevet kérek.
- Direkt megbeszéltük előtte, hogy almalevet kérsz.
- Narancslevet kérek.
- És a bohóctól is félsz még?
- Félek.
- Miért?
- Te mondd!

Veled sohasem történik semmi. Már a kocsis is ezt duruzsolta, hátranézett, de csak Pankát látta, amint a tájat bámulja. Szerette a melankolikus vidéki kis utakat, ahol a végtelenségig kísérték az útszéli fák, és amely nagyszerű terepe lehetett egy kis önvizsgálatnak. A nyugodt tempóban suhanó autóban képzeletbeli képernyőjére sorakoztatta a tényeket, majd tárgyyszerűen jellemezte azokat, végül szenvtelenül ítélezhetett. Már ameddig bírta címával, mert idővel belefáradt az önpusztításba, hiszen a kíméletlen feltárás egyben felszámolásnak is beillett.

A leltározás során pedig napvilágra került, hogy mennyi kacatot kidobott már útközben, amik most hiányoztak, illetve mennyi romlott árut tárolt, amiket még ki kell hajtania. Már megszokta a fölös terheket, amelyek ráadásul ürügyül szolgálhattak, ha már nem maradt józan érv. Persze összekeveredtek a dolgok, és sokszor már az sem volt világos, hogy mit nem kellett volna kihajítani, és mitől kellene megszabadulni, amitől pedig sohasem fog.

Janáky Marianna

Árulásaim

Nem is, csak Petinek mondtam el, feleltem Sanyinak. A magnéziumporos állvány ott állt bizonyítékként a sarokban! Valahonnan megtudták, hogy én vizeltem bele tomaedzés után a magnéziumporba. Kettesével szedve a lépcsőket rohant lefelé: Igazgatói! Nadrágzsebébe dugta az ellenőrzőjét. A parkban szerettem volna megfogni a kezét, de egyfolytában gyufaszálakat gyújtogatott, és felém pöckölte, miközben a padon hátrahajolt.

Másnap Petivel ugyanott injekciós tűvel (orvos apjától szerezte) megszúr-tuk egymás mutatóujját, ahogy aznap a suliban vérvételkor az asszisztentstől láttuk, majd felírtuk egy cetlire: **TITOK**. Az egyik betűt ő, a másikat én. Hamar megszáradt a vér. Hazáig gyűrögettem a papírt. Két nap múlva én kísértem haza Petit. *Titok!* Pár percig vártam rá. A **Tiszta udvar rendes ház** tábla az ő falukon kicsit csalén állt. Az egyik szög elengedte. Peti az ujjai között tartva dugta ki a kapunyílás résén át a majdnem tenyéryi kaktuszlevelet, tetején egy kinyílt rózsaszín virággal: *Anyá kedvence! Bolond vagy!?*, löktem arrébb, amikor kilépett. *Nem kell!* Megmondalak a szüleidnek, nyúltam a csengő felé. *Te vagy a bolond, és soha nem veszek el!*, döngött utána a nagykapu.

Egy nyári nap anyá először engedett el velük a strandra. Úsztunk hármasban a nagy medencében, amit nemrég társadalmi munkával újíttak fel. Fél óra se telhetett el, szinte egyszerre mondták: *Mi megyünk öltözni! Sietünk haza híreket hallgatni.* A prágai tavaszuktól már kiütést kaptam. *De ma a szovjet csapatok beléptek Csehszlovákiába!* És?, nyújtottam feléjük a lábam. *Semmi nem látszik, nézegették a talpam. Beleléphettem valamibe, fáj.* De lehet, hogy ez, mutattam nekik a másikat. Kétfelől megkaroltak, én pipiskedve közöttük lépkedtem. Leültettek a fűre. Hamarosan a fák alatt Peti az egyik talpam, Sanyi a másikat masszírozta.

Nyolcadikban ősszel az első tomaedzés előtt Peti a kezembe nyomott egy összehajtogatott lapot: „Hölgyem! Köszönjük, hogy akkor este minket megpofozott. Szeretjük mindketten. Melyikünkkel akar járni? Örökké: Peti és Sanyi - U.i.: Mondták, hogy múlt héten a tűzoltóság előtt mással csókolózott.” *Ezek normálisak?*, néztem anyára, miután elolvasta a levelet. *Kamaszok. Férfiak lesznek, csukta be a fürdőszobaajtót.*

Peti másnap nagyszünetben a tomaterem mögött megérintette a mellem. Délután Sanyi a parkban. *Tegnap este Petivel vizelő versenyt rendeztünk itt,*

nézett le a pad előtti kavicsos útra. *Nekem sikerült a szív! Süsü pisis*, bal kezem az arcom előtt le-föl mozgatva nevettem. *Na várj csak!*, rohant utánam. *Szétfűjnám hosszú haját, 1 Port az útról, merre jár 1 Szaladnék nyomában*, kapta el hátulról a blúzom, majd karjába pördített, és teli tüdőből az arcomba fújt. Utána majdnem csókolóztunk.

Otthon a konyhában anya a májat szelte, én a hagymát. *Szerinted szeret?*, töröltem meg szemem a tréningruha ujjába. *Melyik? Hát Sanyi!* (Én se tudtam.)

Egy év múlva már nem volt Sanyi. Peti se. Jöttek Ferik, Pisták, Jancsik. Nevek. Férjek.

Szerelmek

Apa temetésén a kabátokra madeirát hímzett a fagy. Tor is volt utána. *Nem akarok felnőtt lenni soha! Én se*, öleltem át húgomat. Bátyám parittyájával játszott a sarokban. Nagymama őt nézte, miközben fekete paszpólos fehér zsebkendőjét elővette. Akkor már két napja gyászjelentés volt a kapunkon. Apa is volt, de kitátotta száját a sír, mint mesében a sárkány. A temetőben a csend majd megszakadt.

Apa karikagyűrűjét a fürdőszoba polcán hetekig láttam. Örökké 1951. Tudtam, hogy ez van belevésve, egyszer megmutatta. Egy este felpróbáltam, miközben az ablakból néztem, ahogy anya, mint vadgalamb tavasszal ide-oda tipeg az udvarban.

Gyönyörű volt fekete ruhában is és különleges, mint a fekete gólya, amit azon a nyáron, Pesten az állatkertben láttam.

Férjhez megyek Sanyi bácsihoz! Négyen feküdtünk az ágyban, amikor bejelentette. Mint strandon a vízbe, fejest lehetett volna ugrani a csendbe. *Még le sem telt a gyászév!*, szólalt meg végül a tizenhárom éves bátyám. *Ilyen csúnya férfihoz?*, kérdeztem sírva. És velünk mi lesz?, szorongatta húgom a kezem.

Sanyi bácsi nem jött többé, de havonta egyszer nálunk is volt kártyaparti újra. *Kanaszta!, Betli!, Flöss!*, kiáltások hallatszottak be a gyerekszobába. Alig tudtunk elaludni, vártuk a reggelt. A tizenhat személyes asztalon mindig marad tízfilléresekből több helyen egy-egy kis halom. A pénzt bátyám szerint testvériesen elosztottuk. *Egy a tied* (húgom a nyakába ugrott), *kettő a tiéd* (ez jogtalan, gondoltam), három az enyém. Bátyám fotólaborra gyűjtött rég. *Mi lenne, ha Katinak nem adnánk?*, súgtam a fülébe egyszer. *Azt se tudja, mi a pénz! És a síró babámmal ő is játszhatna! Kapsz a fejedre mindjárt!*, hagyott ott Ati.

Karácsonykor anyától mindhárman perselyt kaptunk. Fém, piros tetős kutyaházat állal, velős csonttal és magával a kutyával, akit kék színű láncra kötöttek. A kutya fejből és lábkból állt. Bundája sárga. Nyelve nyelte el a pénzt. Bátyám a könyvei mögött őrizte. Húgom az ágya alatt. (Döglött hangyák is voltak benne.) Egyszer kicseréltem a perselyeiket.

Égőt cseréltem, mosolygott rám Feri bácsi pár nappal később hajnalban, amikor anyáék hálósobáján keresztül a WC-re mentem. Anya az ágyban feküdt. *Valami baj van, kicsim?* Nem válaszoltam. *Megfeshetné!*, fordult másik oldalára bátyám, amikor felkeltettem. *De addig nincs baj, míg nem csókolóznak*, fűzte hozzá és aludt tovább.

Pár hete anya megkért, hogy menjek el vele Feri bácsi poszthumusz kiállítására. Az egyik teremben hirtelen megállt. *Ez nem így nézett ki!* Barna éjelijeszkevényen, fehér tányéron citromok. *Az ágyat eltüntette! Egy nő feküdt rajta meztelen, ütögette botjával a padlót. Honnan tudod?*, szaladt ki a számon. *Tudom!*, indult el lába elé nézve a kijárat felé. Belékaroltam. *Várj, egy pillanat!* A múzeum lépcsőjén mobilommal fotót készítettem róla. Válla egybemosódott a lemenő Nappal.

Jahoda Sándor

Telepített idill

A vonatablakon csüng
a tekintetem. Telepített
erdők, virágok, népek.
Szépen, rendezett sorokban.
Steril homály ül a házak
tetején, a bácsik
bézbólsapkáin. Amott,
a füstmentes krimóban
hirtelen összekoccan
két érv. Talán azon
vitatkoznak épp, hogy:
bor-e a bor, anyag-e
a műanyag?

A kezdet vége

Mikor nem tudok írni,
– mint most, itt –,
a Nap elé szutykos
felhő-csordák gyűlnek.
Szürke és iszapos lesz
tőlük az egész mindenség.
Az emberek mogorvák
ilyenkor, és követelőzők.
Nekem se könnyű: tollam
asztrálteste nyugtalanul
izeg-mozog, akár egy
bélférges. Próbálok
közönyt erőltetni magamra,
de meg-megrángó szemöldököm
elárul. Felütöm a Bibliát,
a Jelenések Könyvénel.

Bimbi

A Különleges Ügyosztályhoz mindenféle furcsaságot átpasszoltak, mégis alig volt igazi munkánk. A terepről hozzánk behozott tárgyak legtöbbje az volt, ami. A cilinderekben természetesen nem voltak nyulak, a szentek szobrai csak párás levegőben tudtak könnyezni, a seprűk pedig teljesen röpképtelennek bizonyultak. Készletre való csodatevő gyolcsunk gyűlt fel, melyben mind-mind maga a megváltó pihent, emellett több ládányi szög, dárdahegy ugyanabból a korból. A csodálatos kulccsal kinyitott bőröndökben sem jelent meg pénz, pedig az jó vásár lett volna. A protokoll az protokoll, a tesztek mindíg lefuttattuk, bármilyen nevetséges is volt.

Pályafutásom során a legizgalmasabb tárgy mindenképpen a Bimbi fedőnevű kispléd volt. Számos igazolt eseményt produkált. Már abban volt valami rendkívüli, ahogyan a tárgy megérkezett hozzánk. A tábornok káromkodva rontott be az irodámba, és egy fiatal lányt ráncigált a karjától fogva. Hol van az unokám? És nem tudtam eldönteni, hogy az üvöltésben vád, kérdés vagy pontosan mi is akar lenni, a bébiszitter meg csak bőgött. Rövidesen az asztalomra került a sarkánál diszkréten lekakilt, egyébként rózsaszín kispléd, és még mindig nem tudtam, pontosan miért zajlik ez a jelenet az én irodámban. A tábornok feje határozottan mélyvörösbe váltott, úgyhogy jobbnak láttam közbeavatkozni. Az ordítózásnak és bőgésnek akkor szakadt vége, amikor az asztalom irányából gyereksírás hallatszott, és a csöppke gyermek a tábornok kisunokája volt. Egy pillanatra megfagyott a levegő, aztán a rádióhoz léptem és bekértem az iroda biztonsági kameráinak felvételeit, meg egy cumit teával.

A tábornok feje csak akkor kezdett halványulni, amikor két kamera felvételén egyszerre láthatta, hogy a gyermek egyik pillanatban még sehol, a másikban pedig már a Bimbin csücsül. Eleinte mosolygott a csöppség, de hallva az üvöltözést, bizony eltörött a mécses. A bébiszitter kicsit összeszedte magát, és kibökte, hogy pontosan erről beszélt. A gyermeket nem hagyta magára, hanem

egyszerűen eltűnt, miközben pelenkázta. A tábormok helyeselt, hogy persze, azért ide jöttek és nem a rendőrségre. Szinte gutaütést kapott. A Bimbit leltárba vettük, átvitettem a biztonsági tárolóba, kihallgatások, papírmunka.

A tábormokékon hamar túlestem. Indultam volna a laborba, hogy az igazi tesztekéről le ne maradjak, amikor a kolléga bioveszély-szerelésben jött be az irodámba és a maszkból szuszogva közölte, hogy a többieket is vizsgálják. Oldalán sugármérő kattogott, különben a normálisnak megfelelően, a szívókával pedig a lehetséges patogéneket gyűjtötte. Néhány perc múlva levette a maszkját, minden oké, még csak egy influenza-vírus sincs a levegőben. A bázis tiszta.

A csöppség fenekén és a Bimbin sókristályokat találtak. Ezen kívül, meg persze a két dokumentált eseményen kívül csak egy diszkrétén lekakilt rózsaszín kispléd volt a Bimbi. Nem bocsátott ki és nem nyelt el sugárzást, nem reagált varázsigékre, ráülni mindenesetre nem mert senki sem. A laborosok nem sokára azzal jöttek, hogy a só, amit találtak, nagy valószínűséggel tengervízből való. Szondákat építettünk, hátha nem csak a tábormok unokájával jelentkezik esemény – a megugrott költségekre érthető módon azonnal kaptuk a jóváhagyást.

A lánctalpas szondákat egytől hétig számoztuk, és bár nem voltak teljesen egyformák, egyik sem volt nagyobb egy játékautónál. Mindegyiken volt GPS, több kamera, több rádióantenna.

Az 1-es számú szonda egy hónapja hevert már a Bimbin, de esemény nem történt. Aztán valaki telefonált a földszintről, hogy most akkor volt-e esemény vagy nem, mert vagy a gépe romlott el, vagy tényleg bemérte az 1-es szondát a tetőn. A tetőn is. A protokoll az protokoll, felmentünk a tetőre, és tényleg ott volt az 1-es szonda. Vagyis a tetőn is volt egy 1-es szonda. Mikrogrammra pontosan megegyezett a diszkrét kakifolt mellett pihenő hasonmásával, leszámítva, hogy a belső órája nem járt pontosan, vagyishogy sietett néhány hetet. Rövidesen a Bimbire helyezett szonda felszívódott, így látszólag nem volt többet paradox a helyzet. A fizikusoknak mindenesetre feladta a leckét.

A 2-es szonda a Bimbire való felhelyezés után 4 perc 33 másodperccel szívódott fel. A monitoron azonnal megjelent egy elefánt, aztán a talpa, aztán elment a jel. Az egyik technikus felkiáltott, hogy sikerült bemérni: Kamerun. Ahogy ki mondta, egy kosárra való számítástechnikai hulladék jelent meg a Bimbin. Takarítottunk.

A 3-as szonda felszívódása után hosszú óráig nem érkezett jel. Aztán az Űrügynökségtől telefonáltak, hogy a rádióteleszkóposok felbolydultak. Megkaptuk a felvételt és dekódolás után a Neptunusz kékes tányérját bámultuk, amint

lassan átúszott az egyes kamerák látómezején. Fű alatt visszapasszol-
tuk a felvételt a csillagászoknak, akiknek muszáj volt Voyager címke
alá tenniük a szenzációs közelképeket.

Közben a Bimbi egész kutatási területté nőtte ki magát. Érkez-
tek bimbisták a Különleges Ügyosztály összes kihelyezett egységéből,
a világ minden tájáról, és sok tudóst kifejezetten a Bimbi tanulmá-
nyozása végett szervezett be a Szolgálat. Az idő telt, a szondák szá-
ma kétjegyűvé dagadt, és a Bimbi sarkán a kaki diszkréten megpik-
kelyesedett, elveszítve korábbi, élénk színét. A Bimbiről egy dolgot
tudtunk: ismeretlen módon, előre nem látható időpillanatban képes
tárgyakat elmozdítani térben és időben, hogy aztán ezeket a tárgya-
kat rövidesen visszahozza eredeti helyükre. Volt némi vita az 1-es
szondáról, de a fizikusok nem tudtak megegyezni az ok-okozatiságról.

A Bimbit a 84-es szonda pusztította el. Nem derült ki, hogy mi
történt, vagy, hogy hol járt a szonda. Talán a Föld magjában, talán egy
csillag légkörében vagy a korai Univerzumban, mindenesetre forró
helyen, mert ami visszaérkezett, az egy veder izzó olvadék volt, szét-
folyt a Bimbin, és egyszer és mindenkorra megsemmisítette a sarkán
lekakilt kisléledet.

Alkalmi költészet

Voltaképpen mind a ketten
épp csak azt akartuk, hogy
szeressenek. Hogy megszeressen majd
a társaság. A pálya széléről rögtön
a központba kerülni.

Mert csak ott lehetsz otthon, ahol
híres akarsz lenni.

Nem lehetsz otthon ott, ahol
nem értik a vicced.

Ezért félsz mindig a vonatra szállni:
nincs rutin elég elcsomagolni
a kiürült reményeket;
ócska szók.

Voltaképpen mind a ketten
épp csak azt akartuk, hogy
egyetlenek legyünk.

De már te sem maradhatsz gyerek:
megkettőzni az életed
azzal, hogy mindent, mindent,
ami van,
elmondasz.

Egy kitörött székláb

Legyen az arcom egy szemrehányás.
Ronda. És szeressék a férfiak.
És szégyelljék magukat azért, mert tetszik.
Én bátor legyek, mint egy kitörött
székláb.

Édes kegyelem, mondd, mikor jössz
hozzám,
úgy várlak, mint egy reménytelen barát,
és ha érkezel, ijedten dobom
a szennyest a használatlan kisszobába.

Könnyű, hamis

Bizonyos szavaktól félek,
mint a szüzesség elvesztésétől.
A félelem, a szüzesség ilyen.
Bárcsak ne tudnám azt,
mások hogyan beszélnek.
Az ártatlanság elvesztése:
lenne sok kitartott év.

Vámi úgy, hogy nem jön:
alvást, szerelmet, menstruációt.
Az éberség nem józan,
mert ami késik, mindig tévedés.

Édes felszín, maradjál forma,
könnyű, hamis, mint a zsírpapír.

Fritsi Péter

A történet

Mikor a férfi föltűnt a tölgyfákkal övezett, kavicsokkal leszórt út végén, a fiú éppen a kerti padon ült, és a Twist Olivért olvasta. A fiú nem lepődött meg, amikor a férfi hangtalanul mellé ért – a késő délutáni, aranyló napsütésben sápadtnak, már-már haloványnak tetszett. A fiú beszaladt a házba, néhány almát pakolt a zsebébe, megtöltött egy kulacsot vízzel, így indultak el az erdőbe. Sokáig kanyarogtak a különféle ösvényeken, míg végül a délután estébe fordult, a Nap utolsó sugarai az ég felé dőttek a nyugati domboldal mögött, és a rozsdaszínt öltött rengetegbe bekúszott a szürkület.

Egy tisztáson álltak meg, száraz gallyakat gyűjtöttek a földről, azokból raktak tüzet. A lángok fölemésztették a száraz ágakat, és narancssárga fénykört vont köréjük.

– Mindig akkor jössz, amikor a szüleim elutaznak – szólt a fiú. – Talán ismered őket?

A férfi megrázta a fejét, arcán árnyak játéka, de nem lehetett tudni, hogy nem akar válaszolni a föltett kérdésre, vagy nem ismeri őket.

– Lassan felnőtté válsz – mondta. – Nem emlékszem, hogy legutóbb melyik történetet meséltem el.

– Azért, mert tavaly volt. – Dorgálásnak szánta. – Egy nagyon erős férfiről volt szó, aki pusztá kézzel megállította egy bikát, úgy, hogy elkapta a szarvánál.

– Hmm, igen, hogy azt. – A férfi végigmérte a fiút. – Szélesedik a mellkasod, lassan felnőtt leszel. Borotválkoznod már kell?

– Még nem, uram. Habár már kipróbáltam egyszer... – felelte szégyellősen.

– Meg is vágtam magam rendesen.

– Még mindig nem beszélsz ezekről a szüleidnek, igaz?

A fiú a fejét rázta.

– Helyes, és ez maradjon is így.

– A városban lakik, nem igaz? – kérdezte a fiatalabbik.

– A városban laktam.

– És most merre lakik?

– Valahol máshol – legyintett a férfi. – Hadd kezdjem el, mert nem fogok a végére érni.

És a fiú törökülésbe helyezkedett, majd egy nagyobb ágat dobott a perzselő lángok közé, szikrák szálltak a fekete ég felé.

És a férfi mesélni kezdett:

Valahol, egy tisztás szélén apró patak csörgedezett. A partján szürke hajú asszony gömtyedt, szeme körül, szája sarkánál szarkalábak, homloka gyöngyözött az izzadságtól, arcán folyamatos elszántság. Az asszony keze bele-belemerült a vízbe, ahogy egy lepedőt újra és újra belemártott, bár folt nem látszott rajta. És mégis, ő megállás nélkül folytatta, szüntelen mosta azt a fehér leplet, míg a nappalt föl nem váltotta az éjszaka.

Oh...

Katona Dénes egy pillanatra megtorpant a bejáratnál, és férfiasan viselte a rászegülő tekinteteket. Szeme ide-oda cikázott egyik arcról a másikra, néha elidőzve egy-egy ismerősnél. Néhány súlyosnak tűnő másodperc után Dénes odasétált a bárpulthoz, letámasztotta a baltáját, és rendelt magának egy korsó sört. Kifizette, majd egy hajtásra fölitta a felét.

Megköszönte a torkát, és odaszólt az egyik asztalhoz:

– Gergő! Gergő! Hát már meg sem ismered a barátodat? Ide sem jössz koccintani vele? – Gergő fölkelt, és odaballagott Déneshez a saját sörével. A korsók halkan koccantak. – Na látod, ez a beszéd! Régen esett ilyen jól a sör.

– Biztos, mert régen jártál erre – mondta Gergő.

Dénes a fejét rázta.

– Nem, ez valami más. Nem érzed? Van valami a levegőben.

– Cigarettafüst – mutatott rá Gergő az ablakfénynél lassan hömpölygő kékes füstre. – Azt hiszem, azt érzed.

Dénes erőltetetten fölnevetett, először a térdét csapkodta, majd a másik férfi vállát. Amaz kínosan, féloldalasan mosolygott, miközben minden egyes ütésbe kicsit beleremegett.

– Jaj, Gergő, hát ezért szeretlek én téged ennyire, mert van humorérzéked. Szóval mesélj, mi van veled mostanság!

– Semmi különös.

– Akkor mondj valami új pletykát!

– Nem hallottam semmi olyat, amit érdemes lenne elmondanom.

– Ugyan, ne kelljen minden egyes szót úgy kihúzni belőled...

– Tényleg nem tudok semmit.

Dénes rendelt két újabb korsó sört, habár Gergő tiltakozott ellene.

– És arról sem hallottál semmit, hogy a feleségem a Varga fiúval bújik ágyba, miközben én elmegyek otthonról?

Gergő lesütötte a szemét, és hirtelen rettentően érdekesnek talált valamit a cipőjén.

– Nem – felelte halkan.

– Hogy mondd? Nem hallok már olyan jól, mint régen.

– Mondom: nem – mondta valamivel hangosabban.

Dénes újra megtöltötte az üres korsóját.

– Tudod, ez azért érdekes, mert nekem meg úgy tűnik, hogy az egész város erről beszél. – Dénes a másik arcát kémlelte. – Nem, semmi? No, sebj! – Keze rásimult a lábánál lévő balta nyelére. Aztán elhúzta a mellényét, hogy megmutassa, mit rejtett el vele. – Tudod, mi ez? – Gergő bólintott.

– Egy böllérvés – felelte.

– Pontosan, méghozzá igen éles. – Dénes nyelt egy korty sört, de előtte sokáig ízlelgette a szájában az italt. – Szóval, tegyük föl – persze csak merő szórakozásból –, hogy hazamegyek, és az ágyban találok a feleségem és azt a Varga gyereket. Mert tegyük föl, hogy úgy tudják, hogy még sokáig távol leszek, és egyáltalán nem számítanak rám. Mit gondolsz, mi fog történni akkor?

– Fogalmam sincs. – Gergő válla egészen megrogyott. – Nem tudom.

– Biztos lehetsz benne, hogy elmentszem mind a kettő torkát. Kivéreztetem őket, mint a disznókat – Dénes mindent kifizetett, amit addig kért, és Gergőre mosolygott. De abból a mosolyból hiányzott minden élet és kedvesség, hideg volt, akár a kés pengéje, amit az övébe tűzve hordott. – Persze ez csak feltételezés, emlékszel?

Gergő még sokáig nézte a nyitott ajtót, amin a másik kísétált, arca falfehérré vált. Remegve nyúlt a sőre után. A hideg nedű olyan nehezen folyt le a torkán, mintha szegekkel lett volna tele.

Katona Dénes hazafelé indult, s jaj annak, akit majd otthon talál.

Ahogy Ágnes egyre jobban elhidegült a férjétől, annak szexuális szokásai úgy váltak egyre durvábbá és erőszakosabbá.

Ágnest tizenhat évesen adták férjhez, még szűzen és ártatlan rácsodálkozással a világra. Elképzelései csak a könyvekből voltak a szeretkezésről, ezért mindig úgy képzelte, hogy a férfi, akinek odaadja magát, majd roppant figyelmes lesz vele. De tévedett. Azt is hitte, hogy az első alkalom majd csodaszép lesz, hogy az illető majd egy gyertyafénnyel megvilágított szobában a karjaiba veszi, és úgy cipeli egy rózsaszirmokkal leszórt ágyba. Hogy majd gyöngéd lesz vele és szenvedélyes. Mikor Ágnes majd tíz évvel később visszagondolt az akkori önmagára, undort érzett, amiért ilyen naiv volt. Undort, mint a férje iránt, aki az első éjszakán durván az ágyra lökte, semmiféle érzelmek nélkül húzta le róla a ruháit, majd durván beléhatolt. Ágnesnek bele kellett harapnia az ajkába, nehogy fölsikoltson fájdalmában. Azóta is görcsbe szorul a gyomra, ha azok a percek az eszébe jutottak: az ütemes lökések a csípőjénél, a kín, ahogy az ágy nyikorgott, falába a parkettán meg-megcsúszott, a rajta mozgó alak savanyú izzadságszaga. És a legrosszabb, a vége, mikor a férfi leszállt róla és szó nélkül otthagya, neki valami nedves folyt a lába között,

némán potyogtatta a könnyeit, és annyi ereje sem maradt, hogy magára húzza a takarót.

Katona Dénes minden héten egyszer elvette azt, ami az övé, és Ágnes hálát az adott az égnek, hogy ezek az alkalmak nem tartottak olyan sokáig. Az első hónapok nagyon nehezen teltek, mivel olyan házban nőtt föl, ahol négy testvérével töltötte el a napokat, és ahol mindig volt egy kis élet és hangzavar. Ezzel szemben mostani otthonában síri csönd honolt folyton. Aztán lassan hozzászokott és kihasználta az egyedüllét előnyeit: délelőtt kitakarított, ha szükségesnek tartotta, majd megfőzött, délután pedig olvasott.

Egészen addig úgy gondolta, hogy teljességgel megfelelő neki ez az élet, amíg Ádám be nem toppant egyik nap ajtón.

– Jó napot, hölgyem! – köszönt. Bizonytalanul állt a küszöbön, testsúlyát egyik lábáról a másikra helyezte. Dús, hullámos sötétbarna haja volt, zöld szeme és széles válla. – A férje vett föl engem dolgozni, hogy segítsen a ház körüli munkákban. Nem szólt róla?

Ágnes éppen a konyhába tartott, egyik kezében egy lábossal, de most ledermedt. A férfi láttán jobban dobogni kezdett a szíve, és nem azért, mert meglepte. Az első gondolata az volt: „*Hölgyemnek szólított. Hölgyemnek szólított, pedig alig lehet fiatalabb nálam.*”

– Hölgyem? A nevem Varga Ádám, még nem ismerjük egymást. – Ágnes végre magához tért, előrelépett és a kezét rázott a férfival. – A férje valami kapálást emlegetett, megcsinálnám, hogy mire visszaér a terménnyel, addigra el lehessen vetni.

Ágnes megmutatta neki a területet, aztán visszavonult a házba, és folytatta a főzést, mosogatást. De egyre gyakrabban tekintgetett ki az ablakon a kapáló Ádámra, és egyre több időt töltött azzal, hogy nézte. Ilyet előtte még sosem érzett, kívánta a férfit. Pont olyan volt, mint a regényekben, amiket olvasott. Meseszerű és csodaszép.

A viszonyuk heves volt – olyan, amilyenről Ágnes még álmodni sem mert volna.

Ágnes arra kelt, hogy a függönyök mögül beszűrődött a hajnali szürkület, a szobában lévő bútorok eltorzult alakot öltöttek. Valahol a baromfiudvarban a kakas kukorékolt, Ágnes pedig adott magának néhány pillanatot, hogy kitisztuljon az elméje. Sokáig nem időzhetett az ágyban, ha később kelt föl, mint a férje, akkor annak keservesen megitta a levét. Emlékezett egy olyan esetre, amikor összetört egy tányért véletlenül, majd Dénes visszakézből pofon vágta, nem tudni, hogy azért, mert éppen másnaposság kínoztta, vagy csak egyszerűen olyan kedve volt. Ágnes soha nem panaszkodott, mert a hetenkénti egyszeri hitvesi percekén kívül a férfi nem sokat foglalkozott vele.

Fölöltözött és kiment a baromfiudvarba, hogy összeszedje a tojásokat. Összesen ha egy tucatot talált a fészkekben, ez nem számított túl soknak, Ágnes gyanakodott rá, hogy valahova máshova tojnak a tyúkok, de nem volt kedve ahhoz, hogy megkeresse, talán majd délután. Bent a konyhában leginkább a tojásokat, majd bepakolta őket a spájzba a többi mellé. A fönti polcon tartotta a befőttet, alatta sorakoztak a lekvárok, alul pedig a különböző savanyúságok foglaltak helyet.

Mikor visszaért a konyhába, Dénes már az asztalnál ült, és meredten bámult kifelé az ablakon. Ágnes egy tányérban szalonnát és néhány megpuccolt főtt tojást készített oda neki, majd elővette a szekrényből a kenyeret, egy késsel levágta a penészes részeket, és azt is a férfi elé helyezte. Az szó nélkül látott neki a reggelinek.

– Kéne ma friss kenyér – mondta Ágnes.

– Látom.

– Hozol a péktől?

Dénes szája széle megrándult.

– Hozok.

Ágnes tudta, hogy ez azt jelenti nem szabad tovább zavarnia, ezért sürgősen talált magának egy kis mosogatnivalót. Megvárta, amíg a férje székének a lába megcsikordult a padlón, jelezve, hogy fölállt, aztán az előtérben magára vette a mellényét, és az ajtó mellől fölkapta a baltáját. Szinte hallotta, ahogy a férfi érdes tenyere serceg a fán, az a kéz, amely annyiszor sértette föl a bőrét az ágyban.

A tegnap maradékot egy régi, rozsdafoltos vaslábasba öntötte, hozzátépkedte a megmaradt kenyeret, aztán kivitte az udvarra. A nagydarab, fekete, kuvaszkeverék kutyájuk, Boszi, farkát csóválva és fújtatva közeledett felé, bárki a kinézete alapján azt hihette róla, hogy egy vérengző vadállat, aki bármit képes széttépni, ami él és mozog, de csak a közeli szomszédok tudták, hogy amúgy végtelenül jámbor jószág. Ez is Ágnesnek volt köszönhető: mivel Dénes a nap nagy részében máshol tartózkodott, ő nevelte.

A következő útja a szuterénbe vezetett. Amíg éltek, addig itt laktak Dénes szülei, bár azóta a fürdőszobát átalakították egy kisebb borospincévé. Az előtérben hosszú faasztal állt, rajta különböző szerszámokkal és a disznóvágáshoz szükséges eszközökkel. Alatta kétféle méretben fateknők, a végében pedig egy öreg mázsáló. Az előtér végéből két szoba nyílt; az egyik Dénes szüleinek a hálószobájaként szolgált, és semmit nem változtattak meg benne: ott porosodott a régi székelyfaragásos bútor – benne a szülők molyette ruháival – és ágy, az ágy félig letakarva, de egy részén látszott az összegyűrődött lepedő és takaró, mintha éppen valaki most kelt volna föl belőle. Mindent vastag porréteg takart. Az egyik sarokban az ablak mellett egy kisszekrényt helyeztek

Photo/Hair/make-up/styleing: Makó Szilveszter
Modell: Kurcsár Kitti Dress: kepp showroom

el, előtte egy nagyobb tükörrel, a szekrényen egy fésű, belőle ezüstsínű hajszálak meredtek elő. Ez a szoba olyan volt, mintha megállt volna benne az idő. A másik helyiséget teleszórták mindenféle kacattal, amiket Dénes az évek alatt fölhalmozott. Volt ott malteros téglá, egy rokka, egy dobozban porcelán babák feküdtek mozdulatlanul. Ágnes emlékezett egy néhány évvel ezelőtti télre, amikor itt tárolták a tüzelőt.

A fal mellől fölkapott a vállára egy igen nehéz zsákot, és fölcipelte a baromfiudvarba. Annak végében egy sajátkészítésű disznóól roskadozott, a közelében egy hatalmas üsttel. Ebből merte át egy vödör segítségével az etetőtálba a nedvesített darát; a két mázsás disznójuk a szokásos falánsággal esett neki a reggeli lakomának.

– Jó reggelt, hölgyem! – szólt egy hang a háta mögül.

Ágnes megfordult és Varga Ádámot látta az udvar végében.

– Jó reggelt! – köszönt vissza illedelmesen.

Ádám ráérős léptekkel közelebb ment Ágneshez, és megkérdezte, hogy segíthet-e.

– Nem, köszönöm, boldogulok magam is, de nagyon rendes.

– És azt megjegyezhetem, hogy milyen gyönyörű ma reggel!

Ágnes lesütötte a szemét és elpirult.

– Megjegyezheti, csak a férjem meg ne hallja.

– Nem hallotta tegnap sem. – Ádám megtámaszkodott a könyökével az egyik nyúlketrecen, az állat benne riadtan ugrott a sarokba. – Ami azt illeti, még jó, hogy mást sem hallott – vigyorgott.

Ágnes lopva körütekintett, holott tudta jól, hogy senki sincs a közelben, majd belecsípett a férfi arcába.

– Ne pimaszkodj velem, hallod? – Ádám átkarolta a nő csípőjét és magához húzta, de Ágnes azonnal el is tolt. – Ne itt kint! Még meglátnak.

– Akkor menjünk be.
– Nem! Dénes azért fizet, hogy a ház körül segíts, gyanús lenne, ha semmit nem csinálnál.

- De én most akarlak.
- Most nem lehet.
- Hát mikor?
- Majd később.
- Mikor később?
- Szólni fogok.

Miután Ádám elment gyomlálni a kertbe, Ágnes magvakat szórt a tyúkoknak, miközben a kakas árgus szemekkel figyelte, hogy nem tesz-e esetleg kárt valamelyik háremhölgyében. Utána egy rozsdás késsel, aminek már hiányzott a nyele, fölvágt a zsák száját, amiben a száraz dara volt, és az üstbe öntötte. Bent a házban két nagy lábasban is vizet forralt, majd ezeket az üstbe öntötte, amit végül egy nagyobb fedővel takart le.

Odalépett a nyúlketrechez, és kiválasztott belőle egy nyulat. Megfogta az állatot a fülénél fogva, rátette a fejét egy tuskóra, majd egy jól irányzott ütéssel eltörte a nyakát. A konyhából hozott ki egy élesebb kést, föllógatta a lábainál, és megnyúzta. A húsát fölkockázta, és fölrakta főni pörköltnek. Néha ránézett az ételre, de közben a ház oldalánál kinőtt gazokat tépte ki és megmetszett néhány rózsát.

Az ebéd már majdnem kész volt, Ágnes a tűzhely előtt állt az ételt kóstolgatva, amikor Ádám hirtelen hátulról átkarolta. A szoknyán keresztül érezte a másik keménységét.

– Hát meddig akarsz kínozni engem? Soha nem fogsz szólni?

Ágnes megfogta a férfi kezét, először azt gondolta, hogy lehámozza magáról, de aztán rájött, hogy úgysem lenne rá képes.

– És ha véletlenül hazajön? – kérdezte.

– Eddig sem jött haza sosem.

Ádám megcsókolta, majd fölkapta, és ugyanolyan gyengédséggel cipelte az ágyba, mint az első alkalommal. Az én szerelmem, gondolta közben Ágnes boldogan, aki csak engem szeret.

De aznap Ádám tévedett.

Könnyű nyári szellő matatott a fák között, hogy kellemesen simogassa az aszszony tarkóját. Persze az mit sem vett észre az egészsből, gondolatai egészen más-hol jártak, keze folyamatosan dolgozott, az előtte folyó patak vize pedig fehérre színeződött a sok szappantól. Az asszony arcát elborították a ráncok, bőre szinte teljesen megereszkedett. Csontos háta kitüremkedett az inge alól. Az arra járó

© fotó: mami make-up/styling, Blakó Szilveszter
Modell: Kurcsár Kitti Dress: kepp showroom

fiatalok mind kicsúfolták, nevettek rajta, de csak kevesen ismerték az igazi történetét.

De az asszony meg nem állt, csak azt az lepedőt mosta szüntelen.

Oh, irgalom atyja...

Katona Dénes a vállán pihenő baltával fordult be az utcába, amelyben a házuk állt. Lehet, hogy csak képzelte, de mintha úgy látta volna, hogy minden szomszéd őt nézi. Próbaképpen oda is intett az egyik elfüggönyözött ablaknak, mire egy sötét árny inalt el gyorsan mögüle. Bár az arcán nem látszott, de forrt benne a düh, mivel az egész város rajta nevetett. Talán még most sem tudna semmit, ha annak a Varga fiúnak nem lett volna akkora a szája, hogy kikotyogja fűnek-fának. Szabad keze ökölbe szorult a gondolatra, hogy egy hűtlen feleség várja otthon. Az a nő, akit etetett és tetőt adott a feje fölé, így hálálja meg.

Igazából nem akarta megölni őket, csupán kemény leckét adni mindkettőnek. Persze arra nem számított, hogy közben kicsúszik a keze közül az irányítás.

Katona Dénes hazafelé tartott, s jaj annak, akit otthon talál.

– Szeretsz?

– Szeretlek.

– De biztos szeretsz?

– Igen.

– Mennyire?

– Nagyon.

Ágnes elmosolyodott, rettentően szüksége volt ezekre a szavakra.

– Szökjünk el innen – mondta Ádám.

– Hova?

– Az lényegtelen, fölnyergelem a lovat és induljunk el valahova messzire.

Megállunk majd, ha találunk egy helyet, ami mindkettőnknek tetszik.

– Jól hangzik, de nem lehet. Dénes...

– Talán azt hiszed, hogy félek tőle?

– Nem, de...

– Jó mert fél kézzel el tudnám intézni.

Ágnes Ádám mellkasába fúrta a fejét, és kezével a férfi izmos vállába markolt. De akkor megnyikordult a parketta valahol mögöttük, és mind a ketten riadtan kapták oda a fejüket. Katona Dénes az ajtófélfának támaszkodva állt, kezét a böllérkés nyelén pihentette, és olyan arcot vágott, mint aki valamit nagyon mulatságosnak talál.

– Szóval fél kézzel, mi? – kérdezte.

Amiről Ágnes nem beszélt Ádámnak, az az volt, hogy ahogy egyre jobban próbált eltávolodni a férjétől a testi érintkezés terén, Dénes úgy lett vele egyre durvább az ágyban. Az egyik héten Ágnes visszautasította a férfit, mire az éktelen haragra gerjedt és megütötte. Aznap megfordította Ágnest és úgy hatolt belé durván. A nő úgy érezte, hogy ez majdnem olyan fájdalmas, mint az első alkalom, már az aktus elején a lepedőre kezdtek hullani a könnyei. Dénes egyszer megfogta a haját, és úgy hátrarántotta a fejét, hogy néhány hajcsomó a kezében maradt utána.

De a legrosszabb még hátra volt. Ágnes azt hitte, hogy a férfi végzett, mert kiszállt belőle, de az a padlóra térdeltette.

– És most vedd a szádba – mondta.

– Mi? – Ágnes alig tudott magához témi és homályosan látott a könnyein keresztül.

– Azt mondtam, hogy vedd a szádba!

– Nem.

– Csináld, amit mondok!

– Nem.

– Valóban azt szeretnéd, ha kényszerítenélek?

És Ágnes engedelmeskedett.

– Szeretsz?

– Igen.

– Úgy, mint még soha senkit?

– Igen.

– Akkor csókolj meg!

És Ádám engedelmeskedett.

Azután az este után Dénes egyre többször akarta Ágnest. Olyan volt ez, mint valami föllángolás, ami az elmúlt tíz évben valahogy elmaradt. Egyszer a konyhasztalon tette a magáévá, és még arra sem szakított időt, hogy levegye a ruhát.

Egy másik alkalommal egy éjszaka kétszer is rámászott, és ilyenkor Ágnes csak Ádámról tudott gondolni, csak így volt képes elviselni az egészet, hogy azt képzelte annak a férfinak a karjaiban van, akit szeret és aki viszont szereti. Aki megtenne érte bármit, és ez még ilyenkor is melegséggel töltötte el a szívét.

Egyszer Dénes anélkül hatolt belé, Ágnes pedig az összeizzadt és gyűrött lepedőbe harapott, attól félt, hogy a fogai kitörek a helyükről, és még így is néha muszáj volt fölsikoltania. Hiába próbálta türtőztetni magát, ráadásul, ha sikoltott, a férfi annál jobban beindult. Perverz élvezete kiteljesedett.

Majd amikor Ágnes azt hitte, hogy végzett, s ő azt hitte, hogy belehal a fájdalomba, amit az altestében érzett, Dénes a padlóra térdeltette, majd azt mondta:

– És most vedd a szádba.

– Mondd el, hogy mennyire szeretsz.

– Hiszen mondtam már.

– De az nem volt elég.

– Nagyon szeretlek.

– De ne így. – Ágnes végigsimította Ádám izzadt mellkasát, amely a szeretkezésük alatt lett nedves. – Mondd el, mit szeretsz rajtam.

Ádám megcsókolta a homlokát.

– Szeretem a hajadat és szeretem a nyakadat. Szeretem a szemedet, és ahogy rám nézel vele. Olyan, mintha minden egyes porcikád csak azért lenne, hogy én csodálhassam.

Ágnes pedig arra gondolt, hogy milyen szerencsés, hogy itt van neki Ádám.

– Szóval, fél kézzel, mi? – kérdezte Dénes.

Az ágyban lévő két alak néhány pillanatig nem mozdult, aztán Ádám olyan sebességgel pattant föl, mintha parázs lett volna alatta. Esetlenül kapkodta magára a földön hagyott alsóneműjét, és közben szabadkozott. Ágnes is fölkelt, a teste köré csavarta a takarót.

– Én sajnálom, uram, igazán nem akartam. De tényleg.

– Hát akkor mégis, hogy kerültél az ágyamba a feleséggel?

– Én nem... úgy értem, ő csábított el.

Ágnesben mintha megállt volna az ütő, azt hitte, hogy rosszul hall. Újra és újra elismételte némán mozgó ajkakkal, amit Ádám mondott.

Dénes a nő felé fordult és megvetően végigmérte.

– Látod milyen alakkal feküdtél össze? Még arra sem képes, hogy kiálljon melletted

– Nem arról van szó – tartotta föl a kezét Ádám. – Én... nem... szóval följánlotta magát, annyira sajnálom.

– Annyira szálnalmas vagy – mondta Dénes, és felé indult, miközben előhúzta a böllérkést.

Ádám arcára kiült a rémület, majd hátrálni kezdett, de beleütközött a szoba közepén álló asztalba, és átborult rajta. Dénes megpróbálta megvágni, de Ádám sikeresen elkerülte a pengét. A hátát az egyik szekrénynek vetette, és onnan védekezett. Dénes keményen szájon törölte egy bal horoggal, de Ádámnak sikerült lefognia a kést tartó kezét. A fiatalabb a térdével próbált védekezni,

de arcának bal fele már vérben úszott. Aztán szerencsésen lendítette meg a könyökét, és eltalálta Dénes orrát, amely hangos reccsenéssel tört el, és elejtette a fegyverét. Dénes fölordított fájdalmában, megragadta a másikat a torkánál fogva, majd úgy hajította át a szobán, akár a rongybabát. Fújtatva indult meg felé.

Ágnes ekkor lépett közbe, ekkor eszmélt fölt a bambulásából. Ledobta a testéről a takarót, és az asztalt megkerülve fölvette a böllérkést. Akkor ért oda Déneshez, amikor az a fiatalabbikat kezdte volna taposni a földön. Penge szaladt a húsba. Vérpermet fröccsent a falra.

Dénes lába megrogyott, és egészen az ágyig tántorgott, ahol aztán a padlóra huppant, kezét a nyakán lévő lyukra tapasztotta, fejét hátrahajította, a vér a lepedőre folyt. Ágnes odaállt fölé, de tekintete valahova a távolba meredt. Aztán fogta a kést, és a férfi szájába tolta: ajak hasadt ketté, fogak törtek le.

– És most vedd a szádba – mondta.

– Szeretsz? – kérdezte később.

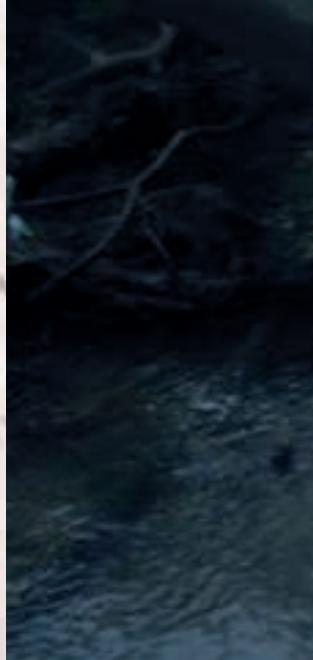
Valahol egy tisztás szélén egy asszony feküdt a patak partján. Ázott kezében szétfoszlott ruhadarabot szorongatott, amit a patak habja el-elkapdosott. Mellkasa egyre lassabban és nehezebben emelkedett, tüdeje zihált, alig kapott már levegőt. Néhány fiú arra tévedt, az egyik segíteni akart neki, de a másik visszafogta és a fejével nemet intett. Mintha az asszonyon valami átok ült volna, mintha valami megmagyarázhatatlan sötétség ölelte volna körbe. Mikor a fiúk a tisztás végére értek, az egyikük még visszafordult, és köpött egyet a fűbe.

Ágnes pedig minden erejét összeszedve csak arra koncentrált, hogy az a lepedő tiszta legyen. De végül, mikor mellkasa már nem emelkedett többet, a foszlott ruhadarab kicsúszott a kezéből, és magával vitte a patak.

Oh, irgalom atyja, ne hagyj el!

A tűz már majdnem teljesen leégett. Csupán az izzó parázs maradt a helyén, miközben a fiú és a férfi körül harmatos lett a fű, a paráztól pedig hosszúra nyúlt a fiú árnýéka. Körülöttük teljes volt a sötétség és a csend. A levegő annyira lehűlt, hogy a fiú szájából gőzfelhőként lövellt előre a lehelete.

– Az asszony esztét vesztette azon a délutánon. Úgy találtak rá a patakparton, miközben a lepedőt mosta. Amikor megkérdezték tőle, kinek a vére az, azt felelte, hogy az egyik tyúké az.

Photo/Hair/make-up/styleing: Makó Szilveszter
Modell: Kurcsár Kitti Dress: kepp showroom

– És nem tartóztatták le?
– Ó, dehogynem. De a bíró megkegyelmezett neki, úgy gondolta, hogy elég büntetés az, hogy megbolondult.

A fiú fogott egy fadarabot, és azzal turkálta meg a parazsat.

– Szóval... – kezdte. – Volt egy idős asszony a városban, örökké a patakparton mosott valamit. Nem tudom, mert soha nem mentem a közelébe, a szüleim megtiltották. – Fölnézett a férfira, de annak nem jelentek meg érzelmek az arcán.
– Néhány gyerektől hallottam is egy mondókát, valahogy így szólt:

Ágnes asszony a patakban
Fehér lepedőjét mossa;
Fehér leplét, véres leplét
A futó hab elkapdossa.
Oh...

A fiú riadtan nézett körbe. Hirtelen a libabőrös lett az egész háta, a szíve pedig egészen hevesen dobott.

– Uram? – kérdezte, de nem kapott választ. A férfi nem volt sehol.

Legény Jácint

Montázs

Underground oltárképek

PERMUTÁCIÓ

Telik, de nem múlik

Esterházy Péter: Egyszerű történet vessző száz oldal
– a kardozós változat

A „pontosabban” megírt, de az olvasóra gyakorolt hatásában A szív segédigéitől jócskán elmaradó *Semmi művészet* után elérkezett az idő, hogy Esterházy olyan regénnyel jelentkezzen, mely nemcsak a *Harmonia Caelestis* által újranyitott, a családtörténetet markánsan tematizáló fejezet továbbírása az életműben, de komplexitásában megragadott tapasztalata a szöveget alakító verbális gesztusok sokszínűségének performanciáján túl bizony érzelmi instanciával is fellép az olvasás során. Az *Egyszerű történet*... több mint egy évtized elteltével élénk állítja a klasszicizálódott és indulását újraíró szerzőt, aki úgy képes új távlatokkal kecsegtetni, hogy közben nem távolodik el teljes mértékben a védjegyévé vált fogásokból összeálló szövegkonstrukciós mechanizmusoktól, melyek a nyelv, az elbeszélői pozíció és a történetiség felé tanúsított attitűdjének summáját nyújtják. Ugyanakkor az életműben regresszíven ható újraszituálásának esnek alá, kimunkálva az apa- és anyaregények klimaxát, az eladdig megépített szövegvilágból bontva ki a folytatás lehetséges irányait.

A választott regénytípus által biztosított kellékek azt az ígéretet hordozzák, hogy képesek történetileg hozzáférhetővé tenni a tapasztalatot, amelynek megírására az elbeszélő vállalkozik, vagyis apja élete utolsó két évtizedének boldogságát megokolni (6.) egy olyan ars poeticához igazodva, mely történetesen ellenáll mindenfajta referenciális, a szöveginherens folyamatoktól elszakadó törekvésnek. Ennek munkálkodása a regényben bizonyítékként szolgálhat arra, hogy a mondat képes formálni vagy egyenesen teremteni a valóságot (15.), emellett felsorakoztatva érvként lapok és *oldalak* egybe nem esésének lehetőségét. Valójában a szöveg pontosan csak véletlenszerű egybeesésekre kap jogosítványokat, mint Nyáry, Ransmayr (14.) vagy Kundera (216.) nevének

használata, hogy e csúszások eredményezzenek valamifajta átfordulást a rajta kívül álló világba, amely néha kétségtelenül megvalósulni látszik, mint Dobó és az egri nők esetében (49.), kiknek hanyatlására – Nyáryéval ellentétben, aki már „írásunk előtt megöregedett” (182.) – a szöveg ténylegesen képes reflektálni. Így tesz kísérletet önmaga pozicionálására fikció és tényyszerűség között, ugyanis miközben határozottan kiáll amellett, hogy Nyáry „nem vett részt az idő múlásában” (213.), addig Thökölyvel való találkozásakor a köztük lévő korkülönbségre mutatva saját temporális szituáltságát megpróbálja szinkronba hozni a cselekménye háttéréül szolgáló XVII. századdal (61–62.), amennyiben a „[m]ind a regény föltételezése, mind a világ tényei szerint legalább húsz év van köztük” (140.) kijelentést lábjegyzetben teszi meg. Az olvasóval való interakciója során szükségképpen megképződő időbeli feszültséget egyszersmind saját viszonyain belül is megvalósítja, mivel az elbeszélés, a (fiktív) megírás és a történet idejét nyelvi és grafikus eszközeivel egyaránt próbálja valamilyen mértékig fedésbe hozni. Origóként Kara Zsigmond szülőfalujának feldúlása szolgál; 20 évvel ez után jelölhető ki a regényidő jelene (123.), az összegyűjtött vallomások pedig, ahogy a Croy hercegnek küldött jelentések is, fix és indexikus pontokként támasztanak meg a szöveget. Az önmagukra a tényyszerűség látszatát öltő részek és a történet összjátéka azonban éppen az írás mechanizmusainak időbeliségébe vezeti vissza az olvasót, aki ennek következtében veszi észre, hogy a szöveg teljesítménye nem az önmagán kívüli temporális horizontok sikeres befogásában mutatkozik meg leginkább, hiába alapul a regény vállalkozása arra a kijelentésre, hogy az idő nem az Isten hatáskörébe tartozik, ezért az ember által manipulálható (22.). Textuális folyamatai inkább az arra nyert jogosítványokban kulminálnak, melyek megengedik számára az olyan megállapításokat, mint „[a]z idő a sólymokban is múlik, a hasonlatokban is” (98.). Az elbeszélés és a történet időszerkezeteinek ilyen széttartását (97. és 155.) próbálja meg orvosolni a szöveg a legkülönbébb módokon: vagy úgy, hogy Nyáry imájában engedi megfogalmazódni a narrátor könyörgését a történet befejezhetőségéért (174.), vagy pedig az *ötvenkettedik oldaltól az ötvennegyedik oldalig* tartó valós idejű tanúságtételek történeti támpontokká rögzítésével. Nyáry, Pázmándi és Genzwein imái e vallomásokhoz hasonlóan eminens pozícióba kerülnek, mivel az általuk színre vitt kommunikációs modellben a címzettség aktusa a szöveghez képest mindig transzcendensnek a megközelíthetőségét foglalja magában, amely

...az illuzórikusan referenciális irányultsággal bíró helyeket leplezik le aztán a fordíthatóságra irányuló reflexiók, amelyek elválasztják a vallomást a beszélőtől, mint a *harminchetedik oldal* „- Tudja a faszom!” felütése vagy Kara Zsigmond Google Translate-tel fordított beszámolója.

Fotó: Bach Máté

egy fohász esetében maga a transzcendentális. Ezeket az illuzórikusan referenciális irányultsággal bíró helyeket leplezik le aztán a fordíthatóságra irányuló reflexiók, amelyek elválasztják a vallomást a beszélőtől, mint a *harminchetedik oldal* „- Tudja a faszom!” felütése vagy Kara Zsigmond Google Translate-tel fordított beszámolója. A szöveg ilyen szeparációs gesztusa hatással van egyrészt a címzettségre, hiszen a „hát úgy voltak azok törökök, ahogy te vagy én” (114.) variábilis szólásforma az esetleges török kiadásban bizonyosan nem fordulhat elő ebben a változatban. Másrészt a magukat tényszerű beszámolókként feltüntető szövegrészek is dinamizálódnak, hiszen ahelyett, hogy a regény színre vinné a múltó időt a 18 éves Bodor Emmi visszaemlékezése (129.) és Pázmándi Zsófia varrónőjeként teljesített szolgálatai között (167.), inkább arra mutat rá, hogy választani kell az önazonosság és a történeti szituáltság között. Vagyis vagy olvashatatlanná tesszük a neveket (136. és 237.), vagy pedig elfogadjuk, hogy a nevek még aláírásként sem mutatnak többé ki a szövegből, ezért

kerülhet többek között Michelangelo Hasszán beglerbég házába. Ennyiből pedig tényleg minden véletlen névegyezés egyben azzal a következménnyel is jár, hogy kivívja ugyan az elbeszélő autonómiáját az időkezelés terén, így, Michelangelónál maradva, annak útját egy huszárvágással képes megrövidíteni a narráció (148.), azonban az anakronizmusok és a rájuk tett reflexiók, például Hitchcock vagy Thomas Mann kapcsán, éppen a regényen kívüli időnek az elbeszélői időkezelés privilegizáltságából fakadó hozzáférhetetlensége miatt, egyszerűen felfüggesztődnek.

A partikulárisnak a nevek duplikációi által bekövetkező eltűnése vezethet odáig is, hogy minden 17. századi vaddisznó megvádolhatóvá válik Zrínyi megölésével. Az önazonosság egyetlen mentsvárát a számtalan változatban élő szólások jelentik, a narrátor ugyanis nem lát neki a nyelvi kifejezések totális atomizációjának, hanem – és itt tűnik ki leginkább az eddig említett regényekhez képest a nyelvi attitűdbeli hangsúlyeltolódás – a permutációk és kontaminációk helyett még a nyelvi közhelyek is érintetlenül maradnak. A *magas torony* és *mély árok* csak a lábjegyzetben megjelenő apofázis révén eredményezhet vallomást arról, hogy ha E. P. nem rántotta volna vissza az elbeszélő tollának zablóját, akkor a tájleírást már itt felülírta volna egy szexuális fűtöttségű epizód a *mélytorok* konnotációval (49.) – ahogy ez később egyébként be is következik (193.). A történet dominanciájának bizonyításaképp a nyelv említett részei is történetileg kerülnek

kiutalásra a vizsgálódásnak, ezért jár utána az elbeszélő az egyes idiómák eredetének, miközben úgy írja bele őket a szövegbe, hogy a lapfórumos linkek feltüntetésével azok a regényen kívül is egyértelműen lokalizálhatóvá válnak. A genealógiakonstrukciós aktusok – mint a Trabant „alsózsírzás” mechanizmusának visszavezetése a Ransmayr zsírkupakra (31.), vagy a praliné felfedezésének hozzákötése a Nyáry családhoz (164.) – valójában még csak nem is a szöveg történetének ívéhez, mint inkább ahhoz a grammatikához kapcsolódnak, mely a diakópákkal terhelt mondatokkal hajlik bele a XVII. századba, mivel azt „az ilyen szerkezetű mondatnál mindig hozzávesszük” (146.) az olvasathoz. Mintha éppen a történeti távolság vezetne a grammatikához (136.) és nem fordítva történne rá kísérlet, tehát mintha nem a grammatikai reflexiókkal lehetne felülkerekedni a szöveginherens időn (ahogy erre mindjárt hozunk is példát a *rövid mondatokkal*). Vagyis a textus immanens és saját magából kimutató történeti-konstrukciós eljárásai – beleértve gyarapodó jegyzetapparátusát – olyan belső metonimikus viszonyokat aktivizálnak, melyek mintegy vákuumként szívnak magukba minden

...a nyelvi elemek nem a tematizált századdal érintkeznek, mint inkább a véletlenszerű egy oldalra kerülés révén egymással létesítenek kapcsolatot...

egyres referenciát kínáló pontot. Így a nyelvi elemek nem a tematizált századdal érintkeznek, mint inkább a véletlenszerű egy oldalra kerülés révén egymással létesítenek kapcsolatot a hivatkozott

régióelmélet (173.) mintájára: Plessis-Praslin szakácsa, Sellér György az *Ipoly* mentéről hozott mandulát ésogyorót, és az azokból elkészült édességet pont akkor kínálják fel gróf Schweidenfeldtnek, amikor annak száját egy „majdnem Szabó Lőrinc verssor” (163.) hagyja el. Ahogy bármennyire Makó vezérre vonatkozik is az ismert szólás, amint abból a szöveg megpróbál egy rajta kívüli helyet eszközálni Makó község és Jeruzsálem valós távolságát felhasználva, az egyből visszarántódik a textúra bizonytalan különböződései közé, mivel egy újabb lábjegyzet révén az erdélyi *mackós* variánsra lesz vonatkoztatva (156.); a geográfiai ív helyett ismét egy grammatikait kapunk. A bizonyosságtól magát a történet ívére hivatkozva elhatároló regény (168.) pedig ugyan hogyan olvashatná a fejére akár a nem létező Takács Ferenc *Herr und Hund a nagy dublini tükrében*ének, hogy megbízhatatlan vagy pontatlan, amikor saját radiális olvashatóságra felkínáltságában valójában mindig visszavezet a szüntelen variánsgenerálásba, chiazmatikus viszonyokba, névegyezésekbe, a történeti adalékok és adatok tényszerűségét pedig felcseréli a lapok és *oldalak* segítségével a kontingens szinkronitást kihasználó szöveghely-konstellációkra. Hogyan állapíthatná meg egy ilyen szöveg, hogy valami valótlanságokat tartalmaz, amikor az önmaga történelmi regényként való azonosításával nyert jogosítványokkal olyan genealógiát alkot, mely pusztán a grammatikai érintkezések révén konstruálódik meg, és a történeti szöveg helyett szövegtörténetet ad ki: „van mondat, de valóság nincs hozzá” (167.).

Az ily módon előállított, párhuzamosan futó, egymásba bonyolódó és újra szétváló idődimenziókkal analóg módon képződnek meg a széttartó elbeszélői szerepek is. Ez utóbbiakat olyan szövegrendező eljárások alapozzák meg, melyek nem diszkurzív elemekkel élve bontanak ki egy nemcsak a cselekmény váltásainál újra s újra felszínre bukó metanarratív horizontot, hanem a főszöveg és a jegyzetapparátus összejátszásával metafilológiai aspektussal is bővíti az elbeszélést. Ennek a nem a verbalitáshoz kötődő anyagisának ellentételezéseként vezeti vissza a cím az artikulációba a punktuációt, vagyis előzetesen, írásban vokalizálja a központoszási jelet, a vesszőt, eltávolítva azt annak grafikus tagoló természetétől. Ráadásul E. P. szólama bár éppen az artikulációnak nekifeszülő elemek révén képződik meg – nem kevés izgalmat szolgáltatva a felolvasásokkor –, ironizálását, az elmondottakkal kapcsolatos véleményét a tipográfia stiláris és nem önidentikusan szóra bírható eszközei (kurzíválás, idézőjel, emotikon stb.) helyett kifejezetten nyelvi szinten

igyekszik megfogalmazni (pl. a többször felbukkanó *Tréfa!* kiegészítésekkel). E feszültség nyelv és grafizmus között azonban mégiscsak a papír síkja által kínált lehetőségekre épít, amelyen a főszöveg és a kommentárok egyszerre mutatnak elválasztottságot és éppen e distinkcióra alapozott összjátékot, mivel az elbeszélői pozíció megképzésére tett reflexiók így a filológia szemantikának ellenfeszülő anyagi aspektusát kidomborítva még explicitebb formában lehetnek jelen. Bár már a *Termelési regény* vagy a *Szív segédigéi* is hasznosította ezt a technikát a plurális narrációs síkok megképzésében, az itt működésben lévő gesztusok nem egyszerűen látványosabbá teszik az elbeszélés konstrukcióját az íródás során, de olyan ambiguitást is bevezetnek a szövegbe, amely, túl azon, hogy a főszöveg narrátorának másikkaként tünteti fel E. P. megjegyzéseit, elkülönülődések sorát teszi lehetővé, melynek csak a lap széle, illetve ütemezésében az előzetesen posztulált száz oldalhoz való ambivalens viszony (220.) szabhat határt. Vagyis hiába próbálja visszavezetni egyetlen monogramra az ért, éppen az egyértelmű fixálásra irányultságával nyitja meg annak lehetőségét, hogy további megjegyzésekkel lehetetlenítse el vállalkozását. Főszöveg és lábjegyzet relációjának függvényévé válik az írás és az olvasás közötti hierarchia is, mely egyrészt az utóbbit mintegy járulékosként tünteti fel a Croy hercegnek küldött jelentések révén, hiszen azok „lényege nem az, hogy olvassák, hanem hogy írják őket” (21.). Másrészt viszont e temporálissá alakuló hierarchia azonnal lebontásra kerül abban a pillanatban, amikor az olvashatatlanság posztulációja feltölti az üres helyet, lévén csak, ami már megírt, írható meg, ennyiben pedig az olvasás kísérlete meg kell előzze az írást. Így történhet meg, hogy a főszövegben egyszer már szerepelt szöveg később egy desifrizációs kísérlet tárgyává válhat: a *huszonhatodik oldal* a *huszonötödik oldal* lábjegyzetbeli kibetűzéseként valósul meg. A valós történetiség helyett az elbeszélés csak saját temporális viszonyaiban tud valamifajta progressziót felmutatni, vagyis bár képes színre vinni a bedugult idő elméletét (68.) Bárány Mihály és Kara Zsigmond románcával úgy, hogy megdermed a számozás a *nyolcvanegyedik oldal*nál, az ilyen fogások mindössze annyi belátással szolgálnak a narrátor számára, hogy az üres oldalt már képes lábjegyzetelni a *hetvenhetedik oldalon* vagy magát a számozást kommentálni a *kilencvenedik oldalon*. A kérdés adott: vajon tényleg a betűk adta résen (12.) keresztül sikerül kiutat találni a szövegvilágból, és nem áll-e ezzel élesen szemben az apai tanács rögzítése, hogy „ne ott nézzék, ahol nincs semmi, hanem ahol van valami” (30.)? Valóban célravezető-e az üres helyekre alapozni az olvashatóságot a szövegben, amelyek csak binárisan tudják színre vinni azt a konfliktust, mely írás és olvasás között létrejön, és képtelenek olyan (ikonikus) kapcsolat fenntartására, mint a kis Ransmayr makettje. Azon ugyanis modellezhető, hogy a hintó melyik részén kell keresni a problémát (30.), míg

a szöveg képtelen például kijelölni a fájdalom eredetét, mely a verbalizáció során tűnik el a logikai opozíciókban (74.). Megoldásként a rövid mondatoknak a valóság korrelátumaiként való feltüntetése adódik, illetve azoknak az üres helyekkel történő összekapcsolódásuk – ahogy Nyáry a szavakat (29.), Pázmándi Zsófia pedig a csöndet (70.) szerette –, amivel a regény a céljaként megjelölt apai tapasztalathoz úgy tudna közelebb férkőzni, hogy ahol önmagán belül rámutat a boldogság, vagy fájdalom okára, azt megtalálja az életnek ugyanabban a helyi értékében. Ennek csak parciális megvalósulásaként tudnak funkcionálni a reflexiók révén érvényesített performatív effektusok: az „Anyai érzések” rövid mondata (99.) ugyanis onnantól tud érzelmi hatást gyakorolni az olvasóra, amikor megállapításra kerül róla, hogy nem tő-, hanem hiányos mondatként áll előtte a papíron, hasonlóan az elkövetkező dedikációk hiányához a misekönyvben (57.).

A „ki beszél?” szekvenciálisan visszatérő kérdése mellett a „milyen minőségben beszél?” is radikálisan artikulálódik a regényben, ahogyan például Nyáry saját imáinak alapjaira kérdez rá („Uram, miért kellene szavak az imádkozáshoz?” – 139.), E. P. pedig e reflexiót rögtön a maga megszólalásába integrálja. Ez az identifikáció egyben szembesít minket a narratív szerepek szubtilitásával; krónikás, kódexmásoló, memoáíró

...szembesít minket a narratív szerepek szubtilitásával; krónikás, kódexmásoló, memoáíró lenne?

lenne? Ha kommentátorként gondolunk rá, úgy maga áll elő értelmezésekkel a regényidő és annak hordozója viszonyában a szerelmeseknél, ahogy az „Isten az atyám” (85.) fogadkozást megmenti a történeti magyarázattól, mely – mint már említettük – mindig duplikációhoz vezet, méghozzá

a grammatikailag benne rejlő azonosítás révén. Ez szolgáltat számára később alapot arra, hogy a számozásilag bizonytalan *kilencvenedik oldalon* Genzwein fegyverkereskedő halott anyjához intézett mondataiban az „anyám”-ot egy *ideig konzekvensen* (éppen, amíg az olvasó fülében ritmikailag nem fixálódik, így mégiscsak kikerülve a szövegből) „apám”-ra átjavítva az ima felé tolja el azt. Ráadásul E. P. olyan tudással rendelkezik, amely kiterjed az egyes variánsokra is, mivel a Lajos herceg és Schweidenfeldt gróf közötti beszélgetés meg nem történt részéről is számot tud adni, vagyis elénk tárja előbbinek a főszövegben fel nem tett másik kérdését (238.), arra hivatkozva, hogy mindent tud, ami a világhoz tartozik. A szöveg egyik legkarakteresebb feszültsége is ebből fakad, ugyanis E. P. kommentátori szólamában annak a transzcendensnek a manipulálására tesz kísérletet, melyről, állítása szerint, semmit sem tud (228.). Egyre-másra termeli jegyzeteit, sőt önmaga megszólalásait kommentálva újabb szinteket hoz létre a főszöveg alatt, miközben valódi önreflexiót nem tud

felmutatni. Amikor az áthúzásokkal egymásba folytatja Nyáryt, Bárányt, Gerendást, Ransmayrt és a többieket (93.), akiknek nevét a „vonatkozó jogszabály értelmében olvashatatlaná” (136.) tette, a szüntelen elkülönöződés pont akkor reked meg, amikor a biztos monogrammal rendelkező kommentátorra és annak szövegépítési mechanizmusaira mutat a főszöveg; csupán egy törésvonalat kapunk (90.)

A regény számára egyetlen kiút kínálkozik abból az apóriából, hogy amennyiben véghezvisz valamifajta rögzítést, megálljt parancsolva az immanens különbözőzési folyamatoknak, akkor elesik az önreflexió lehetőségétől, az pedig a permutációs és chiazmatikus viszonyoknak a nyelvből a történetbe való átvezetése révén a fikció rövidzárlata. Kara Zsigmond és Pázmándi Zsófia véletlenszerű osztozkodása az agygyöbben (91.) lehetőséget teremt arra, hogy a koincidenca nyújtotta széttartó szimmetria révén sikerüljön hozzáférni az apai időhöz. A *puszi* szó megjelenése Nyáry utolsó mondataiban és az E. P. történeti datálása nyújtotta anakronizmus – a manni vagy hitchcocki példával ellentétben – nem azonnali berekesztődést eredményez, hanem az idősíkok szétválását egy mondaton belül. Ez pedig lehetőséget teremt arra, hogy a gyilkosság kétszer történhessen meg, ezzel mintegy metatoposzává válva minden további duplikációnak a történeti diskurzusban. Ennek alapján tér vissza Pázmándinak Gerendással való beszélgetése a fájdalom természetéről és annak írásbeli megjelenési formája eredményezte giccsről (74.) majd az Úr és Gerendás dialógusában (226.). Kara Zsigmond bevezetése pedig lényegében akkor történik meg, amikor a történet felfüggesztődik, „egy lélegzetvételnyi szünetet tartva” (176.), ahogy a *hetvenhetedik oldal* és *nyolcvanadik oldal* kontinuitása egyben maga válik az említett széttartás következtelenségévé. Erre E. P. explicite reflektál is, parafrázálva Heisenberget (132.) és a részecskefizika szemléletét felhasználva, a szöveg ok-okozati összefüggéseinek kitekerésével (176.) mégiscsak megteremtve egyfajta szimmetriát (228.): gróf Schweidenfeldt ugyanúgy suttog Bárány Mihály fülébe, ahogy Kara tette azt Hasszán beglerbégébe. Míg az agygyöb-koincidenca Karánál a Fibonacci számsor mintájára módosítja a percepciót (91.), addig az ennek permutációjaként megjelenő fiktív családtörténettel gyarapodó Cibofanni a *kilencvenedik oldal* számozásával kapcsolatosan felmerülő aggályok mellett Genzwein fegyverkereskedő imája révén Pázmándi Zsófiához vezet el minket. E kauzalitást az időbeliséggel összekapcsoló, és linearitását a parabolaszzerű újraértelmezéssel (101.) felfüggesztő „nem-eukleidészi” (103.) szövegkonstrukciós eljárások végső soron mégiscsak fonák konzisztenciát bontanak ki Kara és Pázmándi alakjaiból, megnyitva az utat arra, hogy a szintaktikában kumulálódó két idősíki közül az egyik a regényen kívülbe (az apai élettörténetibe) omolhasson bele, azon az alapon, hogy egy szereplő szólama egyszerre sajátja és már mindig valaki másénak az ismétlése – a regény utolsó lapja óhatatlanul is maga mellé helyezi a közepét

kitöltő *utolsó oldal*t. A „pontatlanság pontosságát” (137.) a szöveg egészen odáig viszi, hogy Pázmándi fegyvervásárlásakor karakterében a praktikusság és a szépség felidézi az apát és az anyát, iterálva az elárvult Kara zokogásának anti-konnotációit (110.), hogy aztán kijelenthesse, „valójában egyiket sem” (206.) vonja be a szöveg világába. Ennek oka azonban nem a narrátor makacsságában keresendő, mint Pázmándi Zsófia esetében, aki azért nem foglalhatja el anyai pozícióját, mert E. P. nem hajlandó elmondani Gerendásnak a titkot (76. és 236.), hanem éppen az elbeszélői igyekezet kudarcából fakad, mivel a gondosan előkészíteni kívánt *fordulat* Kara Zsigmondnál (144.) nem eredményez *átfordulást* az apai időbe (249.).

Míg az *ötvenhatodik oldal* évszámhoz kötődésével megmutatja, a fikcióval szemben milyen mechanizmusokat érvényesít az a történelmi időkezelés, mely igyekszik szétszálazni múltat és jelent, addig a regény egésze éppen a kontingens összefüzesek révén remél bebocsátást nyerni abba a bizonyos utolsó két évtizednek a boldogságába. Mégis hiábavalónak bizonyul a következetlenség szülte szimmetria, az inkonzisztencia által generált temporális konstellációk (pl. a csak egy ideig tartó javítások, az ismétlések, a kontinuitások egymást keresztező hullámozása az *oldalakon*), és hiába lép a fiú az apa helyébe a beszéde parafrázálásával az *utolsó előtti oldalon*, ahogy szintén eredménytelenül nemesedik főszöveggé a lábjegyzet – az okokat, melyekre annyira vágynak, „[m]ajd valahol máshol, máskor, másik száz (vagy nem száz) oldalon” (196.) találja meg. Az *oldalak* régiójában működő kontingenciából születő chiasmusok, szimmetriák ugyanis változatlanul képtelenek a nem általuk előállított idioszinkratikus kauzalitás befogására, így például a jelenlét-távollét bináris oppozíciójáért az „[a]z fáj, hogy nem fáj” összefonódásban kiálló fájdalom (74.) nem konvergál azzal, amit az apa okozhatott, és amelynek írásba foglalására is csak Marx értéktöbblet-elmélete adódik implicit fogódzóként (208.). (Ahogyan az már az *Estiben* megjelent ugyanebben a formában *A kör négyyszögesítésénél*.) Ugyanígy, Nyáry halálának az okát képtelen kijelölni abban a paradoxonban, hogy Pázmándi meg akarja őt menteni az elbukástól; ne feledjük, egy olyan embert, aki „nem vett részt az idő múlásában” és „írásunk előtt megöregedett”, így hanyatlása sem következhetett volna be a szövegben, amely az ő idejéhez sem talált hozzáférést. Vélhetőleg emiatt is kénytelen a regény egy utolsó átrendeződéssel – és a nagy fordulattal, de katarzis nélkül – Kara Zsigmondot is gyilkossá változtatni azzal érvelve, hogy így tudta megőrizni a török udvar a status quo-t (242.).

Az *Egyszerű tör-ténet* e mozgások révén kerülhet végül arra a helyi értékre, melyre a szerző feltehetőleg a *Semmi művészetet* szánta, ebben viszont a kígyó már nem „enfarkába harap”, hanem inkább kettő fonódik belőle egymásba. Ugyanis míg *A szív segédigéit* a megírni kívánt tapasztalat és az írástechnika sajátos széttartása jellemezte, ahol a közvetlen és ezért bírhatatlan élmény, illetve a fekete keret ettől végletesen elválasztó grafikai hermetizmusa fejtett ki hatást az olvasón, addig az *Egyszerű történet*... inverz törekvése az önmagába zárkózással,

Fotó: Bach Máté

a kibetűzések, átírások és ismételt lejegyzések révén akar hozzáférést találni egy olyan történetiséghez, amelyről a szövegen kívül se tehetne tanúságot a pillanat elmulasztása miatt. A kudarc abban áll, hogy a filológiai pontatlanságokból nem nyílik átjáró a történeti bizonytalanba, a lábjegyzet működésmódja csupán annyit tud biztosítani, hogy a már megírt (át) írhatóvá válik, mindig adódik lehetőség újabb genealogikus láncolatok létrehozására, az eddigiek átrendezésére. Ezt az életműre vonatkoztatva térhet vissza a *Termelési regény* ökonomikus diskurzusa vagy a nem-eukleidészi tér görbületeinek mentén

való haladás, melyért a *Bevezetés a szépirodalomba* mint gyűjteményes kötet önmagában kiállt annak idején. Ugyanakkor jelenthet némi esélyt az apai performatívum érvényesülésére („örülni”) az *utolsó oldalnak* a kötet közepére helyezése, és a valódi utolsó lapnak ezzel nem egyértelmű szembehelyezkedése a zárómondatban megjelenő zeugma által sugallt bizonytalansággal. Ez a trópus ugyanis örökös távolodást és egyben örökös közeledést ajánl, egyidejűleg inverziót végrehajtva az eredeti szerkezeten, lévén az elmenetel tragikumába reményt csempész, mivel az így sosem teljeseedik be („távolodva [...] örökre”), miközben ellehetetleníti az újbóli találkozást („jönne [...] örökre”) (250.). A kötet alcíme által hordozott ígéret, tudniillik, hogy lesznek még változatok (például az egyszerű változat – 127.), az egyetlen lehetséges útként kínálkozik a cél elérése érdekében, mivel a variánsok révén, ha maga a tapasztalat nem, de annak tropologikusan színre vitt mozgása talán mégis textualizálhatóvá válhat. Ezért mondhatta az író egyik közeli barátja egy beszélgetésünkben, hogy ez a regény „nem tart sehonnan sehova”; meglehet – de legalább folytatható.

Sz. Molnár Szilvia

Versek papírra, számítógépre¹

Kelemen Erzsébet: Testet öltött szavak. Papp Tibor költészete
Magyar Műhely Kiadó, Budapest, 2012.

[Papp Tibor (1936–) író, költő, műfordító, tipográfus, vizuális művész és performer. A francia írószövetség vezetőségi tagja. Budapesten és Párizsban él. 1957-ben Belgiumba ment tanulni, ahol 1960–61 között a *Dialogue* című, francia nyelvű belga irodalmi folyóiratot szerkesztette. 1961-ben Párizsba költözött, és 1962–63 között a Sorbonne szabad hallgatójaként tanult. 1962-ben Czudar D. Józseffel, Márton Lászlóval, Nagy Pállal, Parancs Jánossal és Szakál Imrével közösen megalapították a *Magyar Műhely* folyóiratot, amelynek 1995-ig felelős szerkesztője és kiadója volt (Nagy Pállal, majd 1978-tól Bujdosó Alpárral együtt), valamint a folyóirat grafikai tervezője a 22. (1967) számtól kezdve a 100. (1996) számig. 1971-től foglalkozik vizuális költészettel. 1972-ben Philippe Dôme-mal és Nagy Pállal megalapították a francia nyelvű *d'atelier* folyóiratot és könyvkiadót, amelynek 1977-ig az egyik szerkesztője volt. 1972–1982 között feleségével, Gombos Zsuzsával és Nagy Pállal közösen szervezte a Marly-le-Roi-i *Magyar Műhely* találkozót. 1976-

¹ A jelen kutatás a TÁMOP 4.2.4.A-1 kiemelt projekt keretében meghirdetett ösztöndíj-támogatásnak köszönhetően valósult meg, a magyar állam és az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával.

tól alkot dinamikus kép- és hangversek. Rendszeres résztvevője francia és nemzetközi vizuális költészeti eseményeknek. 1985-ben a párizsi *Polyphonix* nemzetközi modern költői fesztivál alelnöke lett, és a nyolcvanas években számítógépes képversekot alkotott. 1993-ban mutatta be első automatikus versgenerátorát (*Disztichon Alfa*).]

Papp Tiborról először Bohár András írt monográfiát 2002-ben,² amelyben összegyűjtött tanulmányait adta közre Papp költészetének értelmezéséről. A klasszikus monográfiáirás gyakorlatával ellentétben és az

életrajzi összefüggések helyett Bohár a műhelyes alkotói közösség művészetének kontextusában tekinti végig az életmű poétikájának alakulását. Kelemen Erzsébet monográfiája Papp Tibor „műfajteremtő alkotói attitűdjének feltárását” (11.) tűzi ki célul, így az első három kötet (vagyis a pálya indulásának) tárgyalása után „műfajok”, „műfajvariánsok” mentén halad előre. „Tizenkét fejezetben (III–XIV.) csoportosítom és mutatom be a Papp Tibor-életművet, a kortárs vizuális költészetben megjelenő új műfajokat és műfajvariánsokat.” – írja a szerző az *Előszó*ban (12.) Mivel Kelemen a monográfiáját doktori értekezésésként védte meg, céljait már a legelején megfogalmazta: „a recepciótörténet hiányosságait” igyekszik pótolni művek interpretációjával, valamint „a műfaji kezdeményezések hiányzó terminus technikusait” akarja megalkotni.

A *vizuális költészet műfaji tipológiája* című rövid fejezetben azonban éppen csak utal a különböző műfaji tipológiák széttartására és használhatatlanságára, noha talál „biztos fogódzót” is L. Simon László tanulmányában (*Konkrét költészet – konkrét vers*),³ amely sajnos szintén nem az, mivel nagyjából

² BOHÁR András, *Papp Tibor (Kortársaink)*, Balassi Kiadó, Budapest, 2002.

³ L. SIMON László, *Konkrét költészet – konkrét vers = Uő, Hidak a Dunán*. Esszék, tanulmányok, Ráció Kiadó, Budapest, 2005, 72–89. Eredetileg: Jelenlét 18. (1997) 42–66.

lehetetlen szisztematikus rendet teremteni egy médium (ti. a vizuális költészet) alaktanában, ha egyszer az az alapvető jellemzője, hogy minden egyes alkotás (önálló mű vagy kötet) saját szisztéma szerint alakítja kép és nyelv dialógusát. Másik alapvető jellemzője a modern és posztmodern képvers-alakzatoknak (kb. a konkrét költészet megjelenésétől kezdődően) a nemzetköziségük: nagyon sok alkotás képes pillekönnyen átlépni kultúrák határait, így nem csoda, ha a magyar vizuális költészet történetében keverednek a német, szerb és francia hagyományok a magyarral – a terminus technikusok tekintetében is.

Jóllehet már a legelső kötetekben is megmutatkoznak azok a dikciós jegyek, amelyek Papp Liráját az egész életműre nézve jellemzik (szófonalak, töredezett szintaxis, vizuális tagolás), vizuális költészetként a *Vendégszövegek* 2, 3 (1984) című kötet megjelenésétől lehet értelmezni. Kelemen az itt kezdődő időszakot a „műfajteremtés” időszakának nevezi, és ennek a koncepciónak a keretében vizsgálja a műveket. Kérdés a vizuális költészetben a műfajteremtés aktusával kapcsolatban azért vetődik fel, mert például a „térképvers” mint új műfaj folytonossága legjobb esetben is sporadikus, nem mutatható ki másik korban, másik életműben, másik kultúrában, nincs még jele annak, hogy történeti hagyományt teremtett volna. Ugyanakkor a képvers-alakzat új-szerűségét, új esztétikai tapasztalatát meggyőző elemzésekkel támasztja alá a szerző: „... jelölő-jelölt konvencionális kapcsolatában a nyelvi és kartográfiai nyelvhasználat, az értelmezés horizontja kitágul. (...) ... [a befogadó] a műalkotásban elhelyezett szerzői utasítások alapján fejt meg a jelrendszert, egyéni módon áthelyezve a régi jelentést az újba.” (138.) A képi és nyelvi elemek között ingázó tekintet nyelvi jelentésalkotást meghatározó mozgására ugyan többször is ráirányítja a figyelmet az elemzés („A ciklus térképszeletei, a felnagyított részletek más-más szempontra fókuszálják a tekintetet, elvágva, megszakítva, sokszor roncsolva a szöveg természetes futását.” 139.), de legtöbbször a nyelvi jelentésartikuláció folyamatát vizsgálja: a francia és magyar líra kapcsolódási pontjait, a Papp Tibor-i szóalkotásokat, a szürrealista nyelvi hagyományt.

Külön fejezetet szentel Kelemen a Magyar Műhely borítóterveinek, amelyeket Papp Tibor készített a 22. számtól kezdve a 100. számig. Papp borítóterveiből kötetekben is megjelent egy-egy darab önálló vizuális alkotásként – ami jelzi például az experimentális művek azon törekvését is, hogy nem zárkózik el a populáris és alkalmazott művészetektől, hogy nemcsak a médiumok határait szeretik átlépni, de a különböző kulturális regisztereket is. Azt a tényt, hogy egyes borítótervek önálló alkotásként is értelmezhetőek, Kelemen szintén alapos elemzéssel támasztja alá a borítók és az alkotások megkomponáltságának, valamint a komponálás technikájának közös jegyeit

vizsgálva (ilyen pl. „a szám által kivágott műrészlet technikája” a 35., 41–42., 45–46., 49–50., 58. és 59. számok fedelén, lásd 176.).

Különálló fejezetekben kapnak helyet az életmű különféle alakzatú alkotásainak értelmezései: az ikonologikus alakzatok és a sorjázó versek, a konceptuális alkotások, a vizuális metaoratórium, a mágikus betűnégyzetek és a logo-mandalák. Már ebből a rövid felsorolásból is látszik, mennyire merész vállalkozás lenne csupán egy megközelítőleg végleges képvers-tipográfia megalkotása is, hiszen a szerző maga legalább két helyen saját elnevezést alkalmazott az alakzatok jelölésére (vizuális metaoratórium, sorjázó versek), de egymástól messzi kultúrák hagyományai is keverednek benne: amíg a mágikus betűnégyzet középkori nyelvi és képi hagyományokon alapul, addig a logo-mandalák a „hindu és buddhista tantrikus irányzatokban használt meditációs, rituális ábrának”, a mandalának a szerkezetét imitálják.

Az új technikai médiumok megjelenése – akárcsak a művészetek többi területén – új dimenziókat nyitott a vizuális költészet történetében, és erre a magyar irodalomban elsőként a párizsi Magyar Műhely köre reagált. Kelemen hosszú bekezdést szentel a legelső magyar számítógépes kísérletnek, amely azonban nem Papp Tibor nevéhez fűződik, hanem a Bécsben élő Tubák Csabáéhoz, akit Bujdosó Alpár térben elmozduló, szabadon variálható szövegei (dinamikus szövegtárgyai) ihlettek meg: hogyan lehetne a kézi variálást gépi úton tökéletesíteni? Tubák szöveggenerálási technikáját fejlesztette tovább Papp az első magyar versgenerátor megalkotásakor, és így született meg 1993-ban a *Disztichon Alfa*.

A *Disztichon Alfa* a Magyar Műhely könyvsorozatában jelent meg 1994-ben, és nyomtatott szövegmutatványokat tartalmaz, valamint mellékletként egy hajlékony lemezt (a ma már feledésbe merült floppy disket), amelyen maga a versgenerátor fut. A Vasarely Múzeumban 2012-ben megrendezett *Paris – Wien – Budapest Transzfer. Magyar Műhely 50.* című kiállítás berendezésekor kurátortársammal, Imre Györgyivel nem is gondoltuk volna, mekkora feladatot veszünk

a nyakunkba azzal, hogy a *Disztichon Alfát* is ki akarjuk állítani, nem volt könnyű ugyanis megfelelő számítógépet találni a program futtatásához. A technika a kilencvenes évek elején még kéznél volt, azóta azonban számos egyéb hordozó került forgalomba, és a kis 1.44 MB-os floppy a meghajtójával együtt hamar perifériára szorult. Gyakorlatilag maga a technika is kiállítási darabbá változott. (Saját lemezemet például nem is tudom már lejátszani, és bizonyára sokan vannak, akik birtokosai Papp Tibor *Disztichon Alfájának*, de hozzáférhetetlen a műalkotás a technika támogatásának hiánya miatt.)

Kelemen magának a versgenerátornak a működését és a létrehozott alkotásokat elemzi. A disztichonok zárt szerkezete valójában nyitott műként működik az olvasásban: „A hexameterek és a pentameterek ugyanis nemcsak szerkezetileg, hanem tartalmilag is lefedik egymást: a szöveggenerálás során szinte az értelmezési megoldások, az olvasatok is generálódnak.” (271–272.)

Vár a világ! Magyarország jókedvét szavatolni...
tedd rá életedet! Tárd ki a kedv erejét! (7326. disztichon)

Tép a hideg! Laza ország kedv-ficamát renoválni...
lenne a tennivalód. Gyúrd le a kételyedet! (7337. disztichon)

Az elindított program disztichonokat jelenít meg a képernyőn, amelyek pár másodpercig láthatók, majd örökre eltűnnek a szemünk elől. Mivel a programban nincsen nyomtatóparancs, nincsen esély arra, hogy a művet örökéletűvé tegyük, így a versgenerátor működése valójában a tervezett véletlenszerűség példája. A gép a beléje táplált anyagból (szótár és szerkezet) véletlenszerűen választ ki és rak össze disztichonokat (összesen tizenhatbillió!). Ez a disztichon-előállítás a generatív nyelvészet értelmében vett nyelvi teljesítmény: üres mondathelyek kitöltése történik szavakkal, a szavak szelekciója pedig a behelyettesíthetőségen alapul, kontextustól függetlenül, szintaktikai és szemantikai markerek alapján.

A 2000-ben generált *Hinta-palinta* már CD-re írt program, amely dinamikus költeményeket futtat: verseket, szövegeket, vizuális költeményeket és hangverseket hoz létre a szoftver. Kinyomtatni ez a program sem enged magából részleteket, Papp külön kötetben jelentetett meg szövegmutatványokat (*A Hinta-palinta szöveghordalékából 2000–2001*). Kelemen idézetei azonban „mentett” szövegfragmentumok, képernyőről lejegyzett vesszorok.

A monográfia rendkívül gazdag Papp Tibor képvers-alakzatainak értő elemzésében, gyenge pontjaként talán egyedül a fogalmak inkonzekvens használata említhető, ami viszont csak akkor lehet zavaró, ha az olvasó

tisztában van a fogalmak tudománytörténeti jelentőségével, és azzal, milyen nehéz megállapítani a szerző beszédpozícióját és meghatározni irodalmi-művészeti szemléletét, ha egyidejűleg alkalmazza a stílus, műfaj, alakzat, archetípus, médium, diskurzus stb. fogalmakat.

Interpretációiban Kelemen alapos elemzéssel fejti fel az egyes műalkotások hatástörténetét, a régi és a kortárs hagyományokat a lírában (lásd például az első két kötet kapcsán írt motívum- és jelképelemzéseket a II. fejezetben), az előremutató hatásokkal azonban nem foglalkozik, aminek az is oka lehet, hogy még nehezen láthatók a kapcsolódási pontok, s bár a MM recepciójának megkésettisége indokolná a fiatalabb nemzedék lírájában kimutatható nyomok felfejtését, nem könnyű a feladat.

Kelemen az *Előszó*ban Szkárosi Endrét idézi, akinek megállapítása szerint a Magyar Műhellyel a hazai irodalomtudomány- és kritika „nem a jelentőségükhöz méltóan foglalkozik” (14.). A Magyar Műhely folyóirat és csoport kutatójaként ezt a kijelentést úgy pontosítanám, hogy *annak ellenére*, hogy a Kádár-korszakban a Magyar Műhellyel sokkal többet foglalkoztak itthon, mint más nyugati magyar irodalmi fórummal, a foglalkozás *mikéntje* volt inkább problémás: kompromisszumok árán született publikációk, koncepciózavaros antológiák és irodalomtörténet, tiltásokkal és jelentésírásokkal terhelt látogatások nehezítették a kapcsolatot a folyóirat-szerkesztők és a hazai írók, művészek, irodalomtörténészek között. A Magyar Műhely irodalmát a kilencvenes évektől kutatja a hazai irodalomtudomány: szerzői monográfiák születtek⁴ és tanulmánykötetek,⁵ amelyek nem általános gyűjtőfogalmak mentén helyezték el a szerzőket és műveiket a magyar irodalom történetében, hanem műértelmezések során igyekeztek kapcsolatokat megmutatni nemcsak a magyar irodalommal, hanem a befogadó ország irodalmával is. Ez a megkésett recepció azonban azt eredményezte, hogy a kilencvenes években „hazatért” emigrációs irodalom olyan kulturális közegbe érkezett vissza, ahol az irodalom autonóm folyamatai egészen más irányokat vettek, mint amire az emigráns írók számítottak. Vagyis Kelemennek az a mondata, mely szerint a „kanonizálás viszont nem akadályozható meg, legfeljebb csak késleltethető”, annyiban lehet érvényes, amennyiben a kortárs kulturális környezet egyáltalán vevő erre az irodalomra. Hiába kanonizál ugyanis valamit az irodalomtörténet, ha nem zajlik vele párhuzamosan az irodalmi kanonizáció is, amely az élő irodalom részeként ismeri fel a Műhelyesek alkotásait.

⁴ KÉKESI Zoltán, *Médiumok keveredése. Nagy Pál műveiről*, Ráció Kiadó, Budapest, 2003; SZ. MOLNÁR Szilvia, *Szavak visszavonulóban. Bujdosó Alpár intermediális művészete*, Ráció Kiadó, Budapest, 2012; BOHÁR András, *Papp Tibor (Kortársaink)*, Balassi Kiadó, Budapest, 2002.

⁵ DERÉKY Pál – MÜLLNER András (szerk.), *Néma? Tanulmányok a magyar neoavantgárd köréből*, Ráció Kiadó, Budapest, 2004.

A PRAE.HU könyvei

Udvariarian szerelem – A középkori udvariarian szerelem antológiája (PRAE.HU) 2006
A modern brazil elbeszélés – ANTOLOGIA do moderno conto brasileiro (PRAE.HU) 2007
Európai nyelvművelés (szerk.: Balázs Géza és Dede Éva) (PRAE.HU – Inter) 2008
Európai helyesírások (szerk.: Balázs Géza és Dede Éva) (PRAE.HU – Inter) 2009
A magyar reneszánsz stílus (szerk.: Balázs Géza) (Inter – Magyar Szemiotikai Társaság – PRAE.HU) 2009
Bizarrr játékok. Fiatal irodalomtörténészek fiatal írókról-költőkről (JAK – PRAE.HU) 2010
A pillangók nyelve. 20. századi galego próza (antológia). (PRAE.HU) 2010.
Add ide a drámaid! – Hat fiatal szerző drámái (JAK – PRAE.HU) 2011
Add ide a drámaid! AID 2. (JAK – PRAE.HU), 2013
Áfra János: Glaukoma (JAK – PRAE.HU) 2012
Th. Arbau: Orchesographia (ford.: Jeney Zoltán) (ARBEAU Art Kft. – PRAE.HU) 2009
Árvai Ferenc Ödön: Mint vitorlás a tavon (PRAE.HU) 2008
Jorgosz Baia – Demeter Ádám: Angyalú üdvözet (PRAE.HU) 2007
Bajtai András: Bertüember (JAK – PRAE.HU) 2009
Balázs Géza – Takács Szilvia: Bevezetés az antropológiai nyelvészetbe (Pauz-Westermann – PRAE.HU – Inter) 2009
Balázs Géza: Sms-nyelv és -folklor (Inter – PRAE.HU) 2011
Barok Eszter – Illés Emese: Csak a madarak (PRAE.HU) 2008
Bencsik Orsolya: Akció van! (forum – JAK – PRAE.HU) 2012
Benda Balázs: Kalandos történet (Podmaniczky Művészeti Alapítvány – PRAE.HU) 2011
Benyovszky Anita: Péterke hallani fog (Palimpszeszt – PRAE.HU) 2012
Bicskei Gabriella: Puha kert (JAK – Forum – PRAE.HU), 2013
Aaron Blumm: Biciklizéseink Török Zolival (JAK – Symposion – PRAE.HU) 2011
Alexis Bramhook: Harc Atlantiszért (PRAE.HU) 2008
Cristovam Buarque: Földalatti istenek (PRAE.HU – Palimpszeszt) 2008
Csobánka Zsuzsa: Belém az újját (JAK – PRAE.HU) 2011
Deres Kornélia: Szóraps (JAK – PRAE.HU) 2011
Luis de Camões 77 szonettje (PRAE.HU – Íbisz) 2007
F. Caroso: Nobilitá di dame (ford.: Havasi Attila) (ARBEAU Art Kft. – PRAE.HU) 2009

Eddigi számaink

1999. 1-2. sci-fi
2000. 1-2. (poszt)apokaliptisz
2000. 3-4. Peter Greenaway
2001. 1-2. cyberpunk
2001. 3-4. számítógép
2002. 1-2. média
2003. 1. fantasy
2003. 2. varázslat
2003. 3. édes anyanyelvünk Weöres Sándor
2003. 4. pszichoaktív nyelvszerek
2004. 1. horror
2004. 2. Bret Easton Ellis
2004. 3. devla
2004. 4. Amerika
2005. 1. magyar sci-fi

2005. 2. tetszetek volna forradalmat csinálni
2005. 3. pop history
2005. 4. obszcén középkor
2006. 1. Hajas Tibor
2006. 2. GameZone
2006. 3. Pop-szöveg
2006. 4. Bada Dada
2007. 1. Hífel-e iftent?
2007. 2. biológiai sci-fi
2007. 3. ősi zavargások 2006
2007. 4. Vámpírizmus
2008. 1. Kocsmák
2008. 2. Mémek
2008. 3. Kortárs magyar költészet
2008. 4. Szentkuthy
2009. 1. Patrioska

Deák Botond: Egyszeri tél (JAK – PRAE.HU) 2010
Deák Botond: Zajtól (Palimpszeszt – PRAE.HU) 2012
Evellei Kata: Álombunker. (Palimpszeszt – PRAE.HU), 2013
Farkas Arnold Levente: A másik Júdás. (JAK – PRAE.HU), 2013
Farkas Tibor: Pártmobil (PRAE.HU – JAK) 2008
Fenyvesi Orsolya: Tükrök állatai. (JAK – PRAE.HU), 2013
Fodor Péter – L. Varga Péter: Az eltűnés könyvei – Bret Easton Ellis (PRAE.HU) 2012
Friss dió – A Műhely Kör antológiája (JAK – PRAE.HU) 2011
Ayhan Gökhán: Forelapa (JAK – PRAE.HU) 2010
Hartay Csaba: A jövő régészei (PRAE.HU) 2012
Hegyi Balázs: Kiatakar a pillanat (Palimpszeszt – PRAE.HU) 2012
Emma Ovary: Hatszor gyorsabban öl (PRAE.HU – Palimpszeszt) 2008
k. kabai lóránt: klór (JAK – PRAE.HU) 2010
Kele Fodor Ákos: Textolátória (JAK – PRAE.HU) 2010
Keresztesi József: A Karácsondi út (JAK – PRAE.HU) 2009
Lázár Bence András: Rendszeres bonctan (Palimpszeszt – PRAE.HU) 2011
L. Varga Péter: A metamorfózis retorikái (JAK – PRAE.HU) 2009
Marno János: A semmi esélye (Palimpszeszt – PRAE.HU) 2010
Milián Orsolya: Átlépések (Palimpszeszt – PRAE.HU) 2012
Milián Orsolya: Képes beszéd (JAK – PRAE.HU) 2009
Ariane Mnouchkine: A jelen művészete (Kréta Kör – PRAE.HU) 2010
Mohai V. Lajos: A múlt koloritja (PRAE.HU) 2011
Mohai V. Lajos: Az emlékezés melankóliája (PRAE.HU) 2009
Mohai V. Lajos: Centrum és periféria (PRAE.HU) 2008
Mohai V. Lajos: Egy szín tónusai (PRAE.HU) 2009
Mohai V. Lajos: Kilazult kő (PRAE.HU) 2007
Nagypál István: A fiúkról (JAK – PRAE.HU), 2012
Nemes Z. Mária: Bauxit (Palimpszeszt – PRAE.HU) 2010
Németh György: A József Attila Kör története (JAK – PRAE.HU), 2013
Pál Dániel Levente: Ügyvezető költő a 21. században (Palimpszeszt – PRAE.HU) 2010
Pál Sándor Attila: Pontozó. (JAK – PRAE.HU), 2013
Fernando Pessoa/Álvoro de Campos: Versek (PRAE.HU – Íbisz) 2007
Petrence Sándor: Fagyott pacsirta (Palimpszeszt – PRAE.HU), 2013
Pollágh Péter: A Cigarettes (Palimpszeszt – PRAE.HU) 2010
Pollágh Péter: Vörösróka (Palimpszeszt – PRAE.HU) 2009
Sirokai Máttyás: Pohárutca (PRAE.HU – JAK) 2008
Szabó Marcell: A szorítás alakja (JAK – PRAE.HU) 2011
Szil Ágnes: Tangram (JAK – PRAE.HU), 2013
Váradi Nagy Pál: Urbia. (Korunk – JAK – PRAE.HU) 2012

2009. 2. Generation X
2009. 3. Japán
2009. 4. Japán médiumok
2010. 1. Pynchon
2010. 2. Kosztolányi
2010. 3. Észtország
2010. 4. c
2011. 1. Dark Fantasy
2011. 2. Budapest
2011. 3. Párhuzamos univerzumok
2011. 4. Hálózatok
2012. 1. Adaptációk
2012. 2. Könyvtrailer
2012. 3. Vagány históriák
2012. 4. Gaiman

Felölös kiadó: a kuratórium elnöke

Levél cím: 1088 Budapest, Múzeum krt. 4/c

A borítót Szalay Miklós készítette

Layout és nyomdai előkészítés: Székelyhidi Zsolt (szekelyhidi@prae.hu)

Nyomdai munkálatok: Konturs Nyomdaipari Kft.

Web: PRAE.HU Kft.

Korábbi szerkesztőink: Máté Adél, Ruttkay Veron (vers és próza);

Vaskó Péter (középkor-reneszánsz-kora újkor); Kő Boldizsár (kép);

Köves Gergely, Vécsei Márton, Molnár Zsolt (borító); Fodor János (web)

ISSN 1585-5112

A beküldött kéziratokat nem őrzük meg és nem küldjük vissza.

E szám a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jött létre

Præ irodalmi folyóirat

Megjelenik évente négyszer

<http://www.prae.hu>

Alapító-főszerkesztő: Balogh Endre (endre@prae.hu)

Főszerkesztő-helyettes: Pál Dániel Levente (paldaniel@gmail.com)

Szerkesztők: Barta András (fapuska@prae.hu)

H. Nagy Péter (h.nagyp@gmail.com)

L. Varga Péter (kultikus@gmail.com)

Pollágh Péter (pproka@freemail.hu)

Sopotnik Zoltán (sopotnikzoltan@gmail.com)

A szerkesztőség levél címe:

1024 Budapest, Filler u. 11/b, mfszt/2.

Telefon: (20) 310 25 40

Hirdetvélfelvétel: 31 562 31 vagy (20) 310 25 40

Kiadja a Palimpszeszt Kulturális Alapítvány

Nemzeti Kulturális Alap